

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Historie turismu Harrachova
Bakalářská práce

Autor: Kateřina Ornstová
Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Chaloupská, Ph.D.

Hradec Králové

Duben 2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 28.4.2016

Kateřina Ornstová

Poděkování:

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Pavlíně Chaloupské, Ph.D. za metodické vedení práce, věnovaný čas a cenné rady.

Anotace

Předmětem bakalářské práce je historie turismu Harrachova od jeho počátků až do současnosti. Práce je členěna podle významných historických mezníků, které ovlivnily vývoj turismu v Harrachově. Na začátku práce je zpracována obecná historie Krkonoš a Harrachova. Poté jsou v práci vymezeny jednotlivé časové periody a zpracována historie turismu Harrachova v těchto časových periodách. První perioda se zabývá počátky cestovního ruchu v Krkonoších a Harrachově, následuje turismus před 1. světovou válkou, turismus v meziválečném období, turismus po 2. světové válce do roku 1989 a poslední perioda popisuje novodobou historii turismu.

Annotation

Title: History of tourism of Harrachov

The theme of the bachelor's thesis is the history of tourism in Harrachov from its beginning to the present. The bachelor's thesis is divided according to the important historical milestones that influenced the development of tourism in Harrachov. At the beginning of the thesis there is some information about general history of Harrachov and the Giant Mountains. Further there are defined individual time periods together with the history of tourism in Harrachov in these periods of time. The first period deals with the beginnings of tourism in Harrachov, followed by tourism before the First World War, tourism in the interwar period, tourism after the Second World War by the year 1989 and the last period describes the history of modern tourism.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce a metodika zpracování	4
	2.1 Cíl práce	4
	2.2 Metodika zpracování	4
	2.3 Metody	4
3	Charakteristika turismu.....	7
	3.1 Formy cestovního ruchu	8
4	Obecná historie Krkonoš a Harrachova.....	10
	4.1 Obecná historie Krkonoš.....	10
	4.2 Obecná historie Harrachova	10
	4.2.1 Sklářství	11
	4.2.2 Školství	13
	4.2.3 Vznik spolků	13
	4.2.4 Zemědělství.....	14
	4.2.5 Vznik ozubnicové dráhy	14
	4.2.6 Vznik Harrachova v dnešních hranicích.....	14
5	Počátky cestovního ruchu v Krkonoších a Harrachově	16
	5.1 Počátky cestovního ruchu v Krkonoších.....	16
	5.2 Počátky cestovního ruchu v Harrachově.....	17
	5.2.1 Lázeňství.....	19
	5.2.2 Lyžování.....	20
6	Turismus před první světovou válkou.....	21
	6.1 Lyžování	21
7	Turismus v meziválečném období.....	22

7.1 Lázeňství	23
7.2 Lyžování	25
7.3 Příklad rozvoje turismu v meziválečném období rok 1933	26
8 Turismus po 2. světové válce do roku 1989	29
8.1 Rozvoj cestovního ruchu 1945 - 1962	29
8.1.1 Kancelář ČEDOK	32
8.1.2 Sklářství	33
8.1.3 Lyžování	33
8.2 Rozvoj cestovního ruchu 1963 - 1989	33
8.2.1 Sklářství	37
8.2.2 Lyžování	37
9 Novodobá historie turismu	38
9.1 Sklářství	39
9.2 Lyžování	39
10 Závěr	41
10.1 Závěrečné shrnutí historie cestovního ruchu v Harrachově	41
11 Seznam použité literatury	43
12 Seznam internetových zdrojů	44
Seznam tabulek	47
Seznam obrázků	47
Přílohy	48

1 Úvod

Tato bakalářská práce se bude zabývat historií turismu Harrachova v jednotlivých časových periodách. Autorka navštěvuje Harrachov každým rokem a právě z toho důvodu zvolila dané téma. Cestovní ruch se v Harrachově neustále rozvíjí, výběr tématu tedy proběhl především na základě zájmu o historii tohoto města z hlediska cestovního ruchu. V Harrachově autorka pracuje v hotelu OREA Resort Sklář již 4 roky. Hotel spadá pod největší hotelový řetězec v České republice OREA HOTELS & RESORTS a patří k největším ubytovacím zařízením v Harrachově.

Harrachov leží v západním cípu nejvyšších českých hor Krkonoš a nachází se 686 m. n. m. v širokém údolí řeky Mumlavy (Skiregion.cz, 2015). Město patří pod Liberecký kraj, spadá pod okres Semily a hraničí s Polskem, to jej řadí k nejnavštěvovanějším místům České Republiky. Město je považováno především za světoznámé lyžařské, turistické a sklářské středisko. Harrachov je také významným střediskem rekreace a především střediskem zimních sportů, které jsou pro město typické. Město má 1498 obyvatel a v sezoně se díky ubytovacím zařízením rozroste na téměř 10 000 obyvatel (Mesto.harrachov.cz, 2011). Za dominantu města je považován areál skokanských můstků na Čertově hoře, která měří 1020 m. n. m a nahoru se dá dostat lanovkou (Certova-hora.ceskehory.cz, 1999-2016). Na hoře je možné využít mnoho turistických a běžeckých tras. Na již zmíněných skokanských můstcích se pořádá Mistrovství světa v letech na lyžích, díky kterému Harrachov navštěvuje velké množství turistů. Město je známé především svým využitím v zimním období, ale i v letním období je zde možné provádět spoustu aktivit. Pro turisty jsou zde připraveny turistické stezky, trasy pro cyklisty, trasy pro vozíčkáře, nebo běžecké trasy. Turistům jsou k dispozici půjčovny jízdních kol, dále mohou využít tenisové kurty, minigolfové hřiště, nebo koupaliště. Pro aktivnější turisty, kteří mají rádi adrenalin, Harrachov nabízí využití rampy na bungee jumping, lezeckou stěnu, lanové centrum, nebo Vertical park. V Harrachově je také k navštívení velké množství zajímavostí, především známé Mumlavské vodopády, které jsou největším přírodním skvostem Harrachova a patří mezi hlavní cíle turistů. Součástí cesty k vodopádům je liščí

stezka, která je připravena jako zpestření pro malé děti. K dalším zajímavostem patří Sklárna Novosad & Syn, kde je k nahlédnutí historická brusírna a malý pivovar, skokanské můstky, Čertova hora, Kostel Svatého Václava, myslivecká a lesnická expozice Šindelka, Ski muzeum, hornické muzeum, naučná stezka, bobová dráha či ozubnicová železniční dráha Zubačka mezi Tanvaldem a Harrachovem, která byla vyhlášena za národní technickou památku. Mezi významné akce, díky kterým se do Harrachova sjíždí velké množství turistů, patří hudební festival Keltská noc, evropský sraz přátel historických vozů AERO, veterániáda, pivní slavnosti, mezinárodní běh bez hranic či příjezd Krakonoše. Tato akce má v Harrachově velkou tradici. Každoročně do města přijede vládce hor Krkonoš, který je doprovázen čerty a pestrým průvodem masek. Součástí je i konání menších akcí, které jsou pořádány místními kluby a spolky např. Hornické slavnosti, nebo Tradiční letní táboráky. Akce jsou během roku rovnoměrně rozloženy, což zajišťuje přísun turistů i v mezisezonách. V Harrachově je k dispozici nespočetné množství hotelů, penzionů či apartmánů. Dominantním hotelem je již zmíněný OREA Resort Sklář, který má kapacitu 171 útulných pokojů (Resortsklar.cz, 2016). Ve městě je také možné navštívit mnoho restaurací a pizzerií, které se vyznačují různorodou kuchyní. Součástí Harrachova jsou také 2 informační centra pro lepší orientaci turistů. Jedno informační centrum je zároveň infocentrem KRNAP.

Text této bakalářské práce je postaven především na informacích získaných z publikací a zpráv dostupných z internetu. Důležité bylo také využití informací získaných z okresního archivu Semily. Na začátku práce je představena stručná historie Harrachova a Krkonoš, která se zabývá vznikem destinace a postupným vývojem. Další části bakalářské práce jsou jednotlivé časové periody. V první periodě jsou zpracovány informace o počátcích cestovního ruchu v Krkonoších a Harrachově. Jedná se o informace, které se týkají prvních ubytovacích zařízení, prvních turistů apod. Následuje perioda, která se zabývá turismem před 1. světovou válkou, dále je turismus v meziválečném období, turismus po 2. světové válce do roku 1989 a poslední periodou je novodobá historie turismu. Součástí jsou informace o vzniku a vývoji harrachovské sklárny a informace o vzniku

lyžování. Pro Harrachov je sklářství a lyžování typické a z hlediska turismu velice důležité jak pro minulost města, tak v současné době.

2 Cíl práce a metodika zpracování

2.1 Cíl práce

Bakalářská práce si klade za cíl zpracovat informace o historii turismu Harrachova od jeho počátků až do současnosti z dostupných zdrojů a vytvořit ucelený text o postupném vzniku cestovního ruchu, který byl ovlivněn významnými historickými událostmi. Důležité pro tuto práci je také vymezit nejvýznamnější události, které utvářely cestovní ruch ve městě.

2.2 Metodika zpracování

V této práci byly použity metody historického výzkumu. Za metodu historického výzkumu se považuje souhrn prostředků a pracovních postupů, které se používají pro získání poznatků z minulosti. Úkolem těchto metod je tedy dát vhodný návod, jak získat z různých pramenů historická fakta (Digilib.phil.muni.cz, 2016). Pro tuto práci byly využity 3 metody historického výzkumu. Metoda přímá, metoda sondy a metoda statistická.

2.3 Metody

Metoda přímá se používá v případě, kdy se historická fakta získávají zkoumáním pramene, v němž jsou dané informace obsaženy. Tato metoda se používá při popisu historické skutečnosti. Další použitou metodou byla metoda statistická. Tato metoda se používá pro zkoumání kvantitativní stránky hromadných jevů (Digilib.phil.muni.cz, 2016). Používá se v případě, kdy existují prameny v podobě seznamů osob (př. počet turistů). Tato metoda byla použita při zpracování historických spisů v německém jazyce. Jednalo se o dotazníky ohledně počtu turistů Harrachova za daný rok, zjištěných ubytovacích zařízení za daný rok apod. Poslední použitou metodou byla metoda sondy. Podle Hrocha (1985:228) jde o metodu, která se používá v případě, kdy se musí zpracovat velké množství údajů. Jde o vytyčení reprezentativního vzorku.

Základem pro tvorbu bakalářské práce bylo zpracování veškerých nalezených zdrojů a cílem bylo nalézt odpovídající informace o turistice v Harrachově. Zdroje byly ve formě publikací, internetových stránek a historických spisů. Text byl v českém a německém jazyce. Tyto zdroje byly vyhledány v různých knihovnách, muzeích, či archivech v okolí Harrachova. Pro všechny kapitoly této práce byly použity jako zdroje webové stránky.

Pro kapitulu obecná historie Harrachova a Krkonoš byly použity publikace Toulky krkonošskou minulostí (Lokvenc:1978), Harrachov na dobových pohlednicích (Slavík:2001), Krkonoše: příroda, historie, život (Flousek:2007) a Kronika I. města Harrachov, SOkA Semily (Martin:1959). Další kapitola, první počátky cestovního ruchu v Krkonoších a Harrachově obsahuje informace z publikací Harrachov na dobových pohlednicích (Slavík:2001), Krkonoše: příroda, historie, život (Flousek:2007), Kronika I. města Harrachov, SOkA Semily (Martin:1959), Stručný přehled vývoje lyžařství (Chovanec:1971), zdrojem byla také bakalářská práce Proměny prostorové struktury lyžařského střediska Harrachov v Krkonoších po roce 1989 a bylo využito informací z archivu Semily – Archiv obce Harrachov - Karton 6. Zdroji pro turismus před 1. světovou válkou byly publikace Sto let lyžování v Harrachově 1908 – 2008 = 100 Jahre Skisport in Harrachov (Slavík:2008), dále Kronika I. města Harrachov, SOkA Semily (Martin:1959) a Krkonoše: příroda, historie, život (Flousek:2007). Pro turismus v meziválečném období bylo využito publikací Kronika I. města Harrachov, SOkA Semily (Martin:1959), Krkonoše: příroda, historie, život (Flousek:2007), Sto let lyžování v Harrachově 1908 – 2008 = 100 Jahre Skisport in Harrachov (Slavík:2008) a informace z archivu Semily – Archiv obce Harrachov – Karton 6. Předposlední kapitola obsahuje informace z publikací Sto let lyžování v Harrachově 1908 – 2008 = 100 Jahre Skisport in Harrachov (Slavík:2008), 275 let harrachovské sklárny (Urbancová, Svatoňová:1987), Kronika II. města Harrachov, SOkA Semily (Martin:1962) a Kronika III. města Harrachov, SOkA Semily (Martin:1981). Poslední kapitola využívala publikaci Krkonoše: příroda, historie, život (Flousek:2007) a bakalářskou práci Proměny prostorové struktury lyžařského střediska Harrachov v Krkonoších po roce 1989. Nejvíce byly využívány publikace Kronika I., II., III. z archivu Semily, jelikož obsahují nejvíce informací o

historii Harrachova. Přínosem této práce je dohledání informací o cestovním ruchu z těchto kronik a jejich zpracování do souvislého přehledu o historii turismu.

3 Charakteristika turismu

Pod pojmem cestovní ruch si člověk, který není odborník, představí cestování, koupání u moře či návštěvu památek. Pro turismus neboli cestovní ruch ale bylo vytvořeno mnoho různých definic. Vymezení tohoto pojmu není zcela jednoduché a existuje mnoho pokusů o vymezení tohoto jevu. Jedná se tedy o společensko-ekonomický jev, jelikož uspokojuje potřeby a touhy lidí poznávat nové kultury a země a ekonomický jev z důvodu toho, že se podílí na HDP a poskytuje velké množství pracovních příležitostí v této sféře (Is.mendelu.cz, 2016). Toto odvětví patří k nejvýznamnějším součástem národní i světové ekonomiky. Cestovní ruch je mnohooborový a je tedy možné do něj zahrnout ubytovací zařízení, stravovací zařízení, dopravu, průvodcovské služby, cestovní kanceláře a agentury, turistická informační centra a ostatní služby cestovního ruchu. Cestovní ruch má také svoji typologii, která se dělí na druhy a formy. Za druh je považováno to, jak se cestovní ruch realizuje, například zda se jedná o domácí, nebo zahraniční cestovní ruch a formou je například kulturně-poznávací nebo lázeňský cestovní ruch. Lidé cestují ze dvou důvodů a to z povinnosti, jako je například cestování za rodinou a přáteli, nebo ze zdravotních důvodů a dále pro potěšení a zábavu (Jakubíková, 2010:19). V tomto případě lidé cestují za odpočinkem, za sportem, za zábavou, nebo za romantikou.

Pro vymezení definice cestovního ruchu bylo vybráno několik autorů a jejich myšlenky budou následně zhodnoceny. Podle Zelenky a Páskové (2002:45) je cestovní ruch komplexní společenský jev a souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu. V novějším přepracování výkladového slovníku (Zelenka, Pásková, 2012:578) je turismus alternativní termín pro cestovní ruch a je součástí jednoslovného i víceslovného označení řady aktivit, spojených s cestovním ruchem. Tuto definici lze doplnit podle Jakubíkové (2010:18), kdy je cestovní ruch považován za pohyb lidí mimo jejich vlastní prostředí do míst, která jsou vzdálena od místa jejich bydliště, za různými účely, vyjma migrace a výkonu normální denní práce.

Cestovní ruch je podle definice UNWTO činnost osob, které cestují do míst a pobývají v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený

rok, za účelem trávení volného času a služebních cest (osoba nesmí být odměňována ze zdrojů navštíveného místa), (Old.czechtourism.cz, 2005 – 2016). Všechny tyto definice se ve svém jádru shodují kromě malých odlišností. Aspektem všech těchto definic tedy je, že cestovní ruch je o cestování osob do míst mimo své bydliště a za účelem rekreace, nikoliv výdělečných činností.

Pro tuto bakalářskou práci je nejvhodnější definice podle Jakubíkové, jelikož je třeba zdůraznit, že turismus v Harrachově je definován převážně rekreací. Turismus v Harrachově by se tedy dal vyjádřit tak, že turisté jsou lidé, kteří přijíždějí do Harrachova na určitou dobu, která nepřesáhne 1 rok za sportovními aktivitami, za gastronomií, návštěvou památek, nebo firmy, které provozují kongresový turismus apod. Turisté v Harrachově nejsou lidé, kteří ve městě bydlí či pracují. Tabulky o rozvoji turismu Harrachova (viz. Přílohy), které byly zpracovány z podkladů archivu v Semilech, obsahují počty turistů, ve kterých jsou zahrnuti i osoby, které přijížděly do města pouze nakupovat. V době kdy byly dotazníky zpracovány, se i nakupování v jiném městě považovalo za turismus.

3.1 Formy cestovního ruchu

Cestovní ruch, jak už bylo zmíněno, se dělí na druhy a formy. Forma cestovního ruchu znamená, o jaký typ cestovního ruchu se jedná. Tedy jde o to, co je motivací návštěvníka. Jak uvádí Zelenka a Pásková (2002:89) mezi základní motivace návštěvníka patří odpočinek, poznávání prostředí a kontakt s lidmi. Z těchto motivací vycházejí základní formy cestovního ruchu.

Dle Zelenky a Páskové (2002:89) se jedná o tyto formy:

- **rekreační CR** – pobytový CR, lázeňský CR, sportovně-orientovaný CR
- **poznávací CR** – kulturně-poznávací CR, přírodně-poznávací CR, historicko-
poznávací CR
- **socio-profesní CR** – kongresový CR, obchodní CR
- **společenský CR** – krajanský CR, etnický CR

Mezi formy cestovního ruchu, které se nejvíce projevují v Harrachově, patří rekreační CR, poznávací CR a socio-profesní CR. Převažující formou je rekreační CR, především sportovně orientovaný CR. Mnoho návštěvníků jezdí do Harrachova právě kvůli sportovním aktivitám (lyžování, běžky, snowboard, sáňkování, horská turistika), které město nabízí. Další formou CR je lázeňský CR. Pro návštěvníky mnoho hotelů a penzionů připravuje různorodé wellness pobyty. Co se týče poznávacího CR, návštěvníci do města jezdí kvůli přírodním památkám, krajině, horskému vzduchu, kulturním památkám apod. Do Harrachova jezdí i firmy na různá školení, kongresy, teambuildingy, firemní večírky a proto se jedná o socio-profesní CR. Všechny tyto zmíněné formy CR (kromě socio-profesního CR) se v Harrachově projevují již od počátků cestovního ruchu ve městě.

4 Obecná historie Krkonoš a Harrachova

4.1 Obecná historie Krkonoš

Krkonoše byly za dob pravěku a středověku téměř neosídlené. První zmínky osídlování pocházejí z 13. století, které se zmiňují o slovanských kmenech (Ceskehory.cz, 1999 - 2016). Další zmínky osídlování Krkonoš připomínají němce, kteří se usazovali v blízkosti řek Úpy a Labe. Tímto způsobem vznikaly první města např. Trutnov. (Ceskehory.cz, 1996 - 2016). Již ve 12. a 13. století se započalo s hledáním rud, drahých kamenů a důlních prací a díky tomu začaly ještě neprobádané horské oblasti díky zmínkám o nálezích rud a drahých kamenů lákat cizince, hlavně Benátčany – Vlchy (Wallen –Velští) (Lokvenc, 1978:19). Tito cizinci se zajímali především o drahé kameny pro florentskou mozaiku, kameje a intaglije do šperků (Lokvenc, 1978:19). V 16. století dochází k rozvoji hornictví (Ceskehory.cz, 1999 - 2016). S hornictvím byla spojena také těžba dřeva. Bohužel v roce 1609 musela být těžba z důvodu devastace lesů a nedocházení k obnově ukončena. (Ceskehory.cz, 1999 – 2016). V průběhu třicetileté války se začaly osídlovat vyšší horské části. Došlo k zakládání nových osad, což mělo za následek vymezení hranic mezi Čechami a Slezskem v roce 1710 (Ceskehory.cz, 1999 – 2016). 18. a 19. století mělo negativní dopad na přírodu, která byla devastována (Ceskehory.cz, 1999 - 2016). Velmi špatný byl především stav lesů, docházelo k likvidaci vysokohorských porostů a vymizela vzácná květena. Následkem toho se začalo se zalesňováním (Ceskehory.cz, 1999 – 2016). Důležitým obdobím pro Krkonoše byl rok 1963 (Ceskehory.cz, 1999 – 2016), kdy vznikl Krkonošský národní park.

4.2 Obecná historie Harrachova

Podle Slavíka (2001:2) pocházejí první zmínky o osídlování v této oblasti již ze 14. století. Důvodem osídlování byl dostatek dřeva, který byl nutný pro topení ve sklářských hutích, jež zde byly založeny. Prvními obyvateli byli horníci a dřevaři, kteří si roubili své prosté chýše ze dřeva. Za nejstarší část Harrachova je považována osada Rýžoviště, která patří k nejstarším krkonošským osadám (Kronika I., 1959:42). Tyto osady vznikly v době předhusitské, kdy se v Krkonoších

začalo dolovat. V Rýžovišti byly založeny první sklářské hutě (Slavík 2001:2). Osada také proslula těžbou rud a byla známá tím, že zde horníci rýžovali zlato i stříbro. Až v 18. století objevili horníci na úpatí Ptačince ložisko galenitu – leštence olověného, který byl důležitý při tavení stříbrných rud (Flousek, 2007:451). Harrachovské ložisko žilného typu je známé již od poloviny 18. století (Hornicke-muzeum.eu, 2016). Hlavní žilná výplň byla tvořena fluoritem, barytem, galenitem a křemenem (Hornicke-muzeum.eu, 2016). Flousek uvádí, (2007:451) že v první polovině 19. století první písemné zprávy zmiňují hlubinnou těžbu galenitu, barytu a fluoritu. Průzkumné práce v rudných dolech začaly v roce 1947 (Hornicke-muzeum.eu, 2016). Po dobu těžby bylo vyraženo téměř 21,5 km chodeb a 5391 komínů (Hornicke-muzeum.eu, 2016). Těžba v rudných dolech byla jako nerentabilní ukončena dne 30. 9. 1992 (Hornicke-muzeum.eu, 2016). Harrachov vznikl v 17. století nedaleko Seifenbachu (Sejfský, nyní Ryzí potok) a lidově byl nazýván jen das Dörfl – Víška (Flousek, 2007:143). Založení a dějiny Harrachova úzce souvisí s dějinami cizího rodu hrabat z Harrachu, kteří přišli do Čech v třicetileté válce. Jak zmiňuje Flousek (2007:143), na počest Ferdinanda Bonaventury z Harrachu dostala víška jméno Harrachsdörfl.

4.2.1 Sklářství

Důležitou součástí historie je vznik sklářství v Harrachově. Výroba skla existovala v oblasti Harrachova již ve 14. století. (Harrachov.cz, 2016). Nejvýznamnější je zmínka o sklářské huti na Novém Světě roku 1712 (Sklarnaharrachov.cz, 2016). Ta byla počátkem 18. století přestěhována na Nový svět. V letech 1764 – 1942 byla majetkem hrabat Harrachů a zdejší produkce dosahovala díky umu sklářů, rytců, brusičů a malířů velkých úspěchů (Harrachov.info.cz, 2007-2016). Pro svou technickou kvalitu i uměleckou hodnotu se stala vyhledávanou nejen v Čechách, ale i na evropských a světových trzích (Harrachov.info.cz, 2007-2016). Sklárna byla v této době spojena s místy jako Španělsko, Vídeň, Cařihrad, Izmir, Portugalsko, Nizozemí, nebo Anglie (Sklarnaharrachov.cz, 2016). K tomu, aby sklárna měla dobrou pověst, přispěly i návštěvy představitelů panovnického rodu Habsburků. Význam vsi vzrostl právě po vybudování sklárny na Novém Světě (Flousek, 2007:464). Dříve než se

Harrachov stal nejznámějším turistickým a sportovním střediskem západních Krkonoš, proslul tak daleko za hranicemi Čech svým sklářstvím. Vznikla zde tradice prvotřídně ručně vyráběného foukaného, broušeného, ale i rytého a malovaného či jinak zdobeného skla. Produkty sklárny se začaly objevovat na světových výstavách, kde byly mnohokrát oceněny. Ve 2. polovině 19. století se sklárna začala účastnit všech světových výstav (Sklarnaharrachov.cz, 2016). Šlo například o prezentaci skla v Londýně, Filadelfii, Paříži, Sydney nebo Barceloně (Sklarnaharrachov.cz, 2016). Před začátkem 1. světové války měla sklárna finanční obtíže. Válka měla pro sklárnu negativní následky a ekonomické problémy pokračovaly i v tomto temném období, kdy velká část zaměstnanců narukovala, a pro zbylý personál nebyl dostatek práce. Ani celosvětová proslulost novosvětské sklárny nedokázala zabránit hospodářské krizi. Během války se ve sklárně zřítíla také část hutní haly (Flousek, 2007:467). Období 1. světové války znamenalo konec zlatého věku pro mnoho průmyslových odvětví, bohužel i pro sklářství. Po 1. světové válce byl provoz sklárny obnoven. Naneštěstí sklárnu zasáhla v tomto období velká hospodářská krize a docházelo k masovému propouštění zaměstnanců. Podle Flouska (2007:467) se v roce 1935 uvažovalo o jejím zrušení. Nakonec ke zrušení nedošlo a situace se stabilizovala. Sklárna získala v roce 1937 na světové výstavě v Paříži cenu Grand Prix (Sklarnaharrachov.cz, 2016). Později byla podepsána Mnichovská dohoda a došlo k připojení Sudet k nacistickému Německu. Provoz sklárny byl z těchto důvodů zastaven a obnoven podle stejného zdroje až roku 1939. Sklárna přežívala s výrobou běžného stolního a více či méně luxusního skla až do 2. světové války, ale ne moc dobře se jí dařilo a roku 1943 hrabě Harrach po donucení sklárnu prodal říšskému Němci Rudolfu Enderovi (Sklarnaharrachov.cz, 2016). I během 2. světové války sklárna vyráběla luxusní nápojové a dekorativní sklo. V roce 1945 byla ještě s ostatními velkými sklářskými závody znárodněna a vznikla firma Harrachovské sklárny, národní podnik (Urbancová, 1987:4). O rok později došlo k požáru (Urbancová, 1987:4). Požár ještě více prohloubil krizi, která přetrvávala z předválečného období, a došlo ke zničení velkého množství archivních dokumentů. Přemýšlelo se o zrušení výroby, ale díky odhodlanému postoji harrachovských sklářů a zásahu K. Gottwalda k tomu nedošlo a v létě toho roku bylo započato s novostavbou závodu

(Sklarnaharrachov.cz, 2016). V roce 1951 se stal závod součástí podniku Železnobrodské sklo a o 7 let později se stal součástí podniku Borské sklo (Flousek, 2007:468). Od roku 1974 byla sklárna součástí podniku Crystalex Nový Bor (Sklarnaharrachov.cz, 2016).

Obrázek 1. Novosvětská sklárna, Zdroj: HARRACHOV 392 (2007)

4.2.2 Školství

Až do roku 1750 nebyla v Harrachově škola. První zmínky o školství pocházejí z první poloviny 18. století a jsou uvedeny ve staré školné kronice z roku 1811 (Kronika I., 1959:51). Od roku 1935 ve městě funguje Základní škola Dr. h. c. Jana Masaryka (Harrachov.cz, 2015).

4.2.3 Vznik spolků

Již od roku 1794 se datuje spolkový život v Harrachově (Kronika I., 1959:57). Prvním založeným spolkem byl spolek odstřelovačů (Kronika I., 1959:57). Dalším založeným spolkem byl spolek Turnerů, tedy tělocvičný spolek. Roku 1883 vznikl také spolek dobrovolných hasičů (Kronika I., SOkA 1959:58). Spolky byly převážně německé. Čeští obyvatelé, především skláři, založili dle roku

1905 národní jednotu severočeskou (Kronika I., 1959:58). Roku 1928 byla založena tělocvičná jednota Sokol (Kronika I., 1959:59).

4.2.4 Zemědělství

Zemědělství v Harrachově bylo z důvodu vysoké polohy města a povětrnostních podmínek jen nepatrné. Brambory se pěstovaly málo a obilí vůbec, protože nedozrálo. Ovocným stromům se také nedařilo (Kronika I., 1959:62).

4.2.5 Vznik ozubnicové dráhy

Důležitým milníkem v historii Harrachova byl vznik ozubnicové železniční dráhy mezi lety 1899 – 1902, což mělo také významný dopad na cestovní ruch (Zubacka.cz, 2005). Tato železnice byla důležitým spojem mezi Českou republikou a Polskem. Během 2. světové války byla také důležitou trasou do Berlína (Zubacka.cz, 2005). Po skončení války přestaly jezdit pravidelné linky. Úsek Tanvald – Kořenov byl prohlášen v roce 1992 Ministerstvem kultury ČR za kulturní památku (Harrachov.cz, 2016).

4.2.6 Vznik Harrachova v dnešních hranicích

Harrachov v dnešních hranicích vznikl v 50. letech 20. století, kdy k němu byl připojen Nový Svět, Rýžoviště a před 14. únorem 1959 byly připojeny polské (respektive slezské) Mýtiny (Mistopisy.cz, 2009). Osídlení Harrachova mělo od počátku rozptýlený charakter s určitou koncentrací podél cesty z Nového Světa do Rýžoviště (Flousek, 2007:143). Až do poloviny 20. století převažovaly drobné přízemní roubené chalupy, doplňované od konce 19. století penziony a horskými hotely. V roce 1930 žilo v aglomeraci 1 731 obyvatel (z toho 32% Čechů), (Flousek, 2007:143). Jak zmiňuje stejný autor, v roce 1965 Harrachov stal městem.

K doplnění dalších historických událostí Harrachova je určena následující tabulka.

Přehled historických událostí v Harrachově

Datum	událost
14. století	první zmínky o osídlování
14. století	vznik sklářství
17. století	vznik Harrachova
1712	vznik harrachovské sklárny
1. února 1787	vysvěcen 1. harrachovský kostel
1794	vznik prvních spolků
18. století	objeveno ložisko galenitu
18. století	první zmínky o školství
30. 06. 1813	položen základní kámen první školy v Harrachově
1857	postavena císařská silnice do Pruska přes Nový Svět
1860	Jan Harrach převzal po otci celé jilemnicko – branské panství a tedy i Harrachov
24. 06. 1868	slavnostně otevřená silnice podél Jizery z Harrachova do Rokytne nad Jizerou
1873	zřízen na příkaz hraběte Harracha v blízkosti letohrádku chov pstruhů
1899 – 1902	postavena ozubnicová železniční dráha mezi Tanvaldem a Kořenovem s pokračováním do Harrachova a Szklarske Poreby
05. 08. 1902	vysvěcena harrachovská kaple sv. Alžběty
13. 02. 1905	přes Harrachov vedla v rámci Mistrovství zemí Koruny české trať prvního distančního lyžařského závodu na 50 km
1905	vznik národní jednoty severočeské
1908	založen německý spolek zimních sportů Harrachov - Nový Svět
12. 12. 1909	umírá hrabě Jan z Harrachu a panství přebírá Otto Harrach
1920	postaven německým klubem na úpatí Čertovy hory 1. skokanský můstek s umělým nájezdem v Čechách
1923	v meziválečném období se Harrachov stává známým lázeňským střediskem. Vedle lázní Franze Schiera vybudoval Dr. Ernst Weiss Lázeňský penzion s 20 lůžky, o Vánocích 1930 byl otevřen hotel Anenské lázně (Annabad) A. Riegra se 40 lůžky
1950	vznik Harrachova v dnešních hranicích
1953	- v místě bývalých lázní v Zákoutí zahájen provoz nového koupaliště
1953	- na jaře byl v Harrachově natáčen film Synové hor
1965	Harrachov se stal městem

Tabulka 1 Přehled historických událostí. Vlastní tabulka zpracována dle (Kronika I., 1959), (Slavík 2001:2), (Flousek, 2007:451, 143), (Sklarnaharrachov.cz, 2016), (Zubacka.cz, 2005)

5 Počátky cestovního ruchu v Krkonoších a Harrachově

5.1 Počátky cestovního ruchu v Krkonoších

Počátky cestovního ruchu v Krkonoších jsou spojené s budním hospodářstvím. Jak zmiňuje Lokvenc (1978:169), již z 16. století jsou dochovány zmínky o prvních skutečných výletech do Krkonoš. Jednalo se o jakési první školní výlety, které prováděl Rektor Krištof Schilling (působil na latinské škole v Jelení Góře), (Lokvenc, 1978:169). Stejný autor popisuje, že v letech 1564 – 1566 se rektor každým rokem vydal se svými žáky na konci školního roku do Krkonoš. Později, v 16. a 17. století dochází k rozvoji budního hospodářství (Ceskehory.cz, 1999 – 2016). Poté, co v letech 1609- 1612 skončila těžba dřeva, mnoho dělníků ztratilo práci (Lokvenc, 1978:47). Dělníci se nastěhovali do budek, aby se mohli věnovat nové práci a tím zaplatit poplatky Královské komoře (Lokvenc, 1978:49). Takto se rozšiřovalo pastevectví a někteří dělníci se specializovali pouze na chov dobytka a jeho využití, protože v tehdejší době měly zemědělské výrobky dobrý odbyt. Tímto způsobem byl položen základ budního hospodářství. Boudy byly tehdy primitivní a sloužily jen krátkou dobu. Významný byl chov koz a ovcí, tím pádem docházelo k výrobě velkého množství sýrů. Významný byl také kromě chovu koz a ovcí chov koní. Mezi nejstarší krkonošské boudy patřila Vosecká bouda (Slavík, 2001:63). Její historie sahá do počátku 18. století (Slavík, 2001:63). V Krkonoších se začíná rozvíjet turistika na přelomu 19. a 20. století (Ceskehory.cz, 1999 – 2016). V již zmíněných boudách majitelé poskytovali turistům jednoduché občerstvení jako chléb, mléko, máslo, nebo sýr. Podnikaví budaři, kteří zjistili, že své zemědělské produkty mohou dobře zpeněžit, začali později poskytovat i teplá jídla (silné masové polévky, bifteky, pečené pstruhy, víno, či trutnovské pivo (Lokvenc, 1978:49). Někde nechali turisty i přenocovat. To byly začátky prvního turistického ruchu na horách. Později, když byly do podhůří z obou stran postaveny železnice a silnice a byly upravovány horské cesty, turistický ruch vzrůstal. Hospodářská stavení se začala měnit v turistické objekty pro ubytování návštěvníků a z původně malých osad se stávala významná turistická a sportovní

střediska. Hlavní zásluhu o úpravu horských cest na svém panství měl Jan Harrach, odbor klubu českých turistů a sekce německých turistů (Kronika I., 1959:108). Klub českých turistů byl založen v roce 1888 a jeho činnost probíhá až do současné doby (Kct.cz, 2011- 2016). Velkým propagátorem turistiky po Krkonoších byl český učitel Jan Buchar z Dolních Štěpanic, díky kterému vznikl kruh přátel milovníků Krkonoš v tehdejším Klubu turistů (Kronika I., 1959:109). Jan Buchar byl vždy v čele všech turistických výprav po horách. Stejný zdroj také uvádí, že po Janu Bucharovi byl nazván jeden z prvních sportovních klubů v Krkonoších, Turistický, sáňkařský Bucharův klub později i lyžařský v Harrachově. Příliv českých turistů do Krkonoš v této době silně podporoval české menšiny v této oblasti. Dalšími turisty byli Němci ze Slezska, kteří si Krkonoše oblíbili již v minulém století. Příliv turistů do hor poskytoval také obyvatelům Harrachova dobrý příjem a obživu. V Harrachově se cestovní ruch rozmohl po první světové válce a po druhé světové válce došlo k velikému rozvoji díky rozmachu autobusové a automobilové dopravy.

5.2 Počátky cestovního ruchu v Harrachově

Za první obyvatele Harrachova byli považováni horníci a dřevaři, kteří si své prosté a chudé chýše roubili ze dřeva. Rám uvádí (2012:21), že Harrachov byl do 2. poloviny 19. století horskou vsí, ve které se lidé živil převážně sklářskou výrobou (o které bude zmínka později), lesnictvím (se kterým jsou spojeny první lyže ve spojitosti s hrabětem Janem Harrachem) či tkalcovstvím. Historie ubytování se pojí s přelomem 18. a 19. století, kdy místní lidé ve svých obydlích nechávali přenocovat pocestné, kteří cestovali po Krkonoších (Rám, 2012:21). Již roku 1840 se v Harrachově nacházel vrchnostenský hospodářský dům pro cestující (Karton 6- Archiv obce Harrachov, SOkA Semily). Harrachov roku 1882 navštívilo 2000 turistů a jejich počet v nadcházejících letech stále stoupal (Karton 6- Archiv obce Harrachov, SOkA Semily). Cestovní ruch v Harrachově se začal rozvíjet po 2. polovině 19. století a pojí se s nejstaršími ubytovacími zařízeními. Mezi tyto nejstarší ubytovací zařízení patří hotel Kotrba – dnešní Duha (který poskytoval ubytování již od roku 1848), hotel Krakonoš a penzion Diana (původně lesovna), (Kronika I., 1959:20). Dlouholetou tradici má podle stejného zdroje také penzion

Eliška, který patří mezi nejstarší stojící domy v Harrachově. Roku 1870 nechal hrabě Harrach postavit pod vodopádem řeky Mumlavy turistickou chatu (Slavík, 2001:62). Její první název byl U splavu Mumlavy. Koncem 19. století byl také postaven hotel Sport (Slavík, 2001:62). Hotel byl navštěvován mnoha turisty díky své restauraci a kavárně. Hotely a penziony se začaly stavět právě pro potřeby turismu, a z toho lze usuzovat o zájmu turistů navštívit město Harrachov.

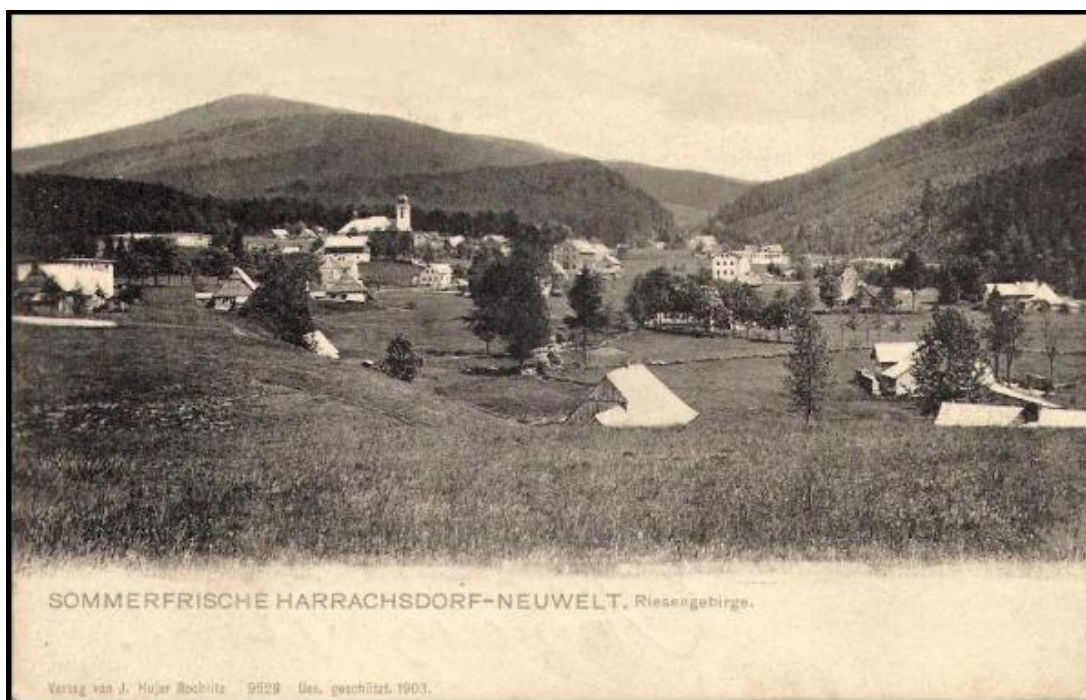
Obrázek 2 Hotel Krakonoš (dnešní Karolína) – hotel v 1. polovině 20. století, Zdroj: HARRACHOV392 (2007)

Obrázek 3 Hotel Kotrba (dnešní Duha), Zdroj: HARRACHOV392 (2007)

5.2.1 Lázeňství

K počátkům cestovního ruchu v Harrachově lze zařadit také lázeňství, které má krátký záznam v historii města. Koncem 19. století existovaly o harrachovských lázních nepatrné zmínky (Flousek, 2007:441). V dané době v Harrachově pobývali lázeňští hosté, kteří za některými procedurami dojížděli kočárem do nedalekého města Kořenov, který je od Harrachova vzdálený cca 10 km. První lázně v části Nový Svět byly vybudovány v osmdesátých letech 19. století Franzem Schierem v Zákoutí (Flousek, 2007:441). Lázně se zaměřovaly především na rašelinné koupele. Některé doklady dokazují, že právě v harrachovských lázních se léčil se svojí rodinou a přáteli v roce 1889 univerzitní profesor a významný právní historik Jaromír Čelakovský, který se narodil roku 1846 a zemřel roku 1914 (Dejinyasoucasnost.cz, 2005). Jeho otec byl známý básník František Ladislav Čelakovský (Flousek, 2007:441). Pro léčbu hostů se také používala voda ze studánky svatého Jana Nepomuckého v Anenském údolí. Není ovšem prokazatelné, zda měla voda léčebné účinky. Flousek zmiňuje (2007:442), že již například Jindřich Ambrož, tajemník Městského úřadu v Jilemnici, ve svém průvodci Krkonošemi z roku 1935 uvádí údajně silné radioaktivní prameny.

Obrázek 4 Letovisko Harrachov, Zdroj: FOTOHISTORIE (2014)

5.2.2 Lyžování

Mezi počátky cestovního ruchu je důležité zařadit i počátky lyžování, které měly a i v současné době mají velký význam pro Harrachov. Proto se lyžování bude prolínat v souvislosti s cestovním ruchem všemi následujícími kapitolami této práce.

S Harrachovem jsou už od nepaměti spojeny zimní sporty, pro které má město výborné lokalizační a materiálně – technické předpoklady. Počátky lyžování v Harrachově se datují stejně, jako počátky lyžování v celých Krkonoších. Čeští obyvatelé Krkonoš začali s lyžováním v Jilemnici a ve Vysokém nad Jizerou v roce 1981, v Harrachově v roce 1982 (Chovanec, 1971:39). První lyže do Harrachova přivezl hrabě Jan Harrach, kterému patřilo veliké a rozsáhlé panství v Harrachově, v Jilemnici a dalších městech (Slavík, 2008:5). Norské lyže, které hrabě přivezl, věnoval lesnímu personálu. Tyto lyže zakoupil v Christianii (Oslo), (Chovanec, 1971:39) Hrabě Harrach je tedy významně spojen s cestovním ruchem. Lesníkům lyže sloužily pro usnadnění pohybu v zasněžené krajině. Později lidé začali podomácku vyrábět lyže a tím se rozšířily mezi veřejnost. Začala se také rozšiřovat výroba saní a bruslí. V tomto období se také začalo s výstavbou prvních sněhových můstků a začaly se pořádat první lyžařské závody. Podle Slavíka (2008:6) si Němci první můstky stavěli v oblasti Rýžoviště a čeští obyvatelé budovali sněhové můstky v oblasti Sachrova kopce, nebo cvičné louky – Mileráku.

6 Turismus před první světovou válkou

Důležitou událostí v tomto období byla výstavba již zmíněné ozubnicové železnice z Tanvaldu mezi lety 1899 – 1902, kdy začíná období turismu před první světovou válkou (Zubacka.cz, 2005). Tato výstavba měla důležitý dopad pro rozvoj lázeňství. Díky železnici měli hosté snadnější přístup do města, tudíž byla návštěva lázní hosty podpořena i tímto způsobem.

6.1 Lyžování

Typické pro toto období bylo kromě lyžování také sánkování. Jak uvádí Slavík (2008:6), hoteliér Franz Erlebach v zimní sezoně roku 1901 – 1902 udržoval sánkařskou dráhu od Muldenky údolím říčky Kamenice. Další sánkařská dráha vznikla na Čertově vrchu. Začaly se konat první školní lyžařské závody a 18. února 1906 se u hotelu Krakonoš konaly první štafetové závody ve střední Evropě (Slavík, 2008:6). Turismus v této době byl tedy v Harrachově poměrně značný díky vybudovaným sjezdovkám, sánkařským drahám a prvním konaným závodům. Průkopníkem českého lyžování v Krkonoších je Jan Buchar, který byl zmíněn již v kapitole počátky cestovního ruchu a se kterým je spojeno založení prvního českého klubu, který vznikl roku 1906 (Kronika I., 1959:109). Mezi lety 1910 – 1911 na počátku zimní sezony se klub přejmenoval na Lyžařský a turistický Bucharův klub (LTBK) Nový Svět (Slavík, 2008:6). V roce 1908 byl založen také německý klub Wintersportverein Harrachsdorf – Neuwelt (Spolek pro zimní sporty Harrachov – Nový Svět), (Slavík, 2008:6). Význam německého klubu byl mnohem větší než klubu českého, z důvodu osídlení německé většiny. Veškerá činnost klubu se děla v hotelu Erlebach (Slavík, 2008:6). Za první světové války byla činnost obou klubů zastavena.

Sportovní činnost se tedy postupně dostávala do útlumu. Světová válka znamenala nejen zastavení dalšího vývoje lyžařského sportu, ale v některých případech i pokles.

7 Turismus v meziválečném období

V meziválečném období Československo patřilo mezi nejvyspělejší evropské státy. Díky ekonomickému růstu docházelo k rozvoji lázeňství (což je patrné i v této kapitole), zakládaly se první cestovní kanceláře v Československu a začal se rozvíjet tramping (Ekonomie.otazky.cz, 2016). V tomto období se turismus stává pro Harrachov významným ekonomickým faktorem právě z důvodu rozvoje lázeňství a lyžařství.

V následující tabulce je zpracován počet turistů v meziválečném období od roku 1920 – 1936.

Přehled turistů za jednotlivé roky

rok	počet turistů
1920	2285
1921	3047
1922	1212
1923	1842
1924	2915
1925	3218
1927	3722
1928	7162
1929	6183
1932	8246
1933	6129
1934	8216
1935	6724
1936	8088

Tabulka 2 Počet turistů za jednotlivé roky, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOkA Semily

V tabulce je možné vidět, jak se počet turistů po 1. světové válce postupně navyšoval. Nejvyšší návštěvnost byla zaznamenána roku 1932, kdy Harrachov navštívilo 8246 turistů. I přes hospodářskou krizi, které proběhla mezi lety 1929 –

1933 počet turistů stoupal (Dejepis.com, 1997 - 2016). Nejvíce turistů pocházelo z Prahy viz. Příloha č. 10. Nejmenší počet turistů zaznamenal rok 1922, kdy Harrachov navštívilo pouze 1212 turistů.

7.1 Lázeňství

V meziválečném období se Harrachov stává známým lázeňským střediskem. Vedle lázní Franze Schiera, které jsou zmíněny v kapitole první počátky cestovního ruchu, vybudoval MUDr. Ernst Weiss Lázeňský penzion s 20 lůžky (dnešní zdravotní středisko), (Flousek, 2007:442). Od roku 1922 poskytoval v Harrachově také ubytování pro lázeňské hosty hotel Bílý Hořec a Bellevue (Karton 6 – Archiv obce Harrachov, SOkA Semily).

Obrázek 5 Hotel Bellevue, Zdroj: HARRACHOV392 (2007)

V různých propagačních publikacích byl Harrachov srovnáván s lázeňským střediskem Merano v severoitalských Alpách (Flousek, 2007:442). Městečko bylo také nazýváno jako pohorské letní sídlo pod vodopádem Mumlavy. Pobyt v Harrachově byl doporučován pro rekonvalescenci a při léčbě respiračních chorob. Podle Flouska (2007:442), již v publikacích z roku 1927 lázně nabízely blahodárný, křišťálově čistý a kořenatý vzduch, horské slunce, výbornou pitnou

vodu a dobré zaopatření. Mezi léčebné procedury patřily především umělé uhličitě, jodové a jehličnaté koupele (Flousek, 2007:442). Důležitá pro léčebné procedury byla také rašelina, jejíž rozbor prokázal podobné složení a účinky jako u rašeliny z Františkových lázní. Rašelinné koupele hosté využívali k léčbě revmatických bolestí, zánětů kloubů, ženských nemocí a dalších obtíží (Flousek, 2007:442). Důvodem pro návštěvu Harrachova lázeňskými hosty byly také procházky po okolí, které údajně působily na posílení srdečních svalů, a vzduch příznivě ovlivňoval tvorbu krve. Jindřich Ambrož v polovině 30. let 20. století upozorňoval ve svém průvodci, který byl zmíněn již v souvislosti s radioaktivními prameny, na harrachovské rašelinné lázně (Flousek, 2007:442). V tehdejších lázních pracoval lázeňský lékař, který měl ordinaci vybavenou pro potřeby hostů rentgenem, elektroterapií a domácí lékárnou. V roce 1928 bylo ke zdejším lázním dobudováno největší harrachovské koupaliště (Slavík, 2001:42). Pro potřeby pacientů sloužil již zmíněný lázeňský dům MUDr. Ernsta Weisse s 20 lůžky a později byl otevřen hotel Anenské lázně (Annabad) A. Riegra se 40 lůžky (Harrachov.cz, 2006). Ubytování, stravování a veškeré služby v dalších harrachovských hotelích a penzionech byly zajišťovány Českým lázeňským spolkem a německým Kur und Verkehrsverein (Flousek, 2007:442). V roce 1936 měli návštěvníci k dispozici 14 hotelů (Karton 6 – Archiv obce Harrachov, SOkA Semily). Hotel Koruna patřil do druhé světové války k nejnavštěvovanějším hotelům v Novém Světě. Docházelo zde také ke konání různých významných akcí (Slavík, 2001:12).

V letech 1938 – 1939 poskytovaly ubytování kromě hotelů také penziony a majitelé privátních ubytovacích zařízení (Karton 6 – Archiv obce Harrachov, SOkA Semily). V hlavní sezoně (Vánoce, Velikonoce, únor) ubytování v hotelu na 1 noc stálo 1.60 -2.50 říšských marek, což je v přepočtu na české koruny 16 – 25 Kč za noc (Karton 6 – Archiv obce Harrachov, SOkA Semily). 1 říšská marka měla kurz 10 korun (historie.cnb.cz, 1997-2016). Mimo sezonu (leden, březen, duben) stálo ubytování v hotelu od 1.30 -2.00 RM, tedy 13 -20 Kč (Karton 6 – Archiv obce Harrachov, SOkA Semily). Snídaně se poskytovala od 1.00 – 1.20 RM, tedy 10 – 12 Kč, což nebylo úplně levné, když ubytování mimo sezonu stálo 13 Kč za noc (Karton 6 – Archiv obce Harrachov, SOkA Semily). Majitelé privátních zařízení poskytovali ubytování levněji. V hlavní sezoně bylo ubytování poskytováno za 1.50

– 2.00 RM a mimo sezonu 1.20 – 1.75 RM (Karton 6 – Archiv obce Harrachov, SOkA Semily). V roce 1939 byl počet hotelů 15, počet penzionů 6 a počet privátních ubytovacích zařízení 125 (Karton 6 – Archiv obce Harrachov, SOkA Semily).

Mezi aktivity hostů patřily především procházky po okolí, ale také zimní sporty. Díky zimním sportům, jejichž popularita stále rostla, lázeňství postupně ustupovalo do pozadí. Stejná situace se také projevovala v dalších krkonošských letoviscích (Špindlerův Mlýn, Velká Úpa, Rokytnice nad Jizerou, Svoboda nad Úpou), kdy se rušily lázeňské ústavy z důvodu rozvoje zimních sportů a turistiky. Lázeňství v Harrachově tedy zcela zaniklo a do popředí se dostaly zimní sporty, turistika a rekreace.

7.2 Lyžování

V souvislosti s lyžováním bylo zmíněno pozastavení Lyžařského a turistického Bucharova klubu a klubu Wintersportverein Harrachsdorf – Neuwelt za 1. světové války. V roce 1920 po skončení války dochází k opětovnému znovuzahájení (Slavík, 2008:8). V tomto období vznikl na úpatí Čertovy hory velký můstek s umělým nájezdem, za té doby největší na území republiky. Poprvé z tohoto můstku skočil Lambert Erlebach a Kurt Endler (Slavík, 2008:8). Další důležitou zmínkou pro cestovní ruch v meziválečném období jsou Kongresové závody, které se konaly k příležitosti VII. Kongresu Mezinárodní lyžařské federace v Praze roku 1923 (Slavík, 2008:10). Pro Kongresové závody byla nutná stavba nového můstku. Díky tomuto můstku vznikla tradice závodu O pohár Kongresového můstku. Většinu příprav těchto závodů zajišťoval Svaz lyžařů (Slavík, 2008:10). Závodu se zúčastnilo hodně cizinců, kteří pocházeli z Norska, Švédska, Finska, Švýcarska, Německa, Francie, Itálie, Maďarska, Rumunska, Polska, Jugoslávie, Rakouska, USA a Československa (Slavík, 2008:10). Hotel Krakonoš byl díky svému majiteli, který byl velký propagátor lyžování, útočištěm lyžařů a také se stal centrem Kongresových závodů. V hotelu se odehrával veškerý oficiální program (schůze, porady). Pro hosty závodů byly připraveny divácké tribuny, stánky s občerstvením, a bylo možné zakoupit si různé suvenýry a odznaky.

Kongresové závody byly shlédnuty 20 tisíci diváky a byly velice úspěšné (Slavík, 2001:56). Do této doby byly považovány za největší závody, které se konaly ve střední Evropě.

7.3 Příklad rozvoje turismu v meziválečném období rok 1933

Na tomto příkladu je demonstrován rozvoj turismu v meziválečném období za rok 1933. Tabulky jsou v práci uvedeny z důvodu dostupnosti primárních pramenů. Jedná se o zpracované německé dotazníky o cestovním ruchu. Následující tabulky uvádějí návštěvnost Harrachova za daný rok, dobu pobytu hostů, dále počet zařízení, která poskytovala ubytování a počet postelí poskytovaných ubytovacími zařízeními. Na konci této kapitoly jsou zmíněny služby (kromě ubytování a stravování), které byly poskytovány hostům a vznik nových sportovních zařízení pro hosty, což značí o rozvoji turismu v této době.

Návštěvnost Harrachova

destinace	počet turistů
Praha	4479
další města ČSR	962
Německo	673
Rakousko	6
Polsko	4
Anglie	3
Maďarsko	2
celkem	6129

Tabulka 3 Návštěvnost Harrachova 1933, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOkA Semily

V tabulce č. 3 je možné vidět, že nejvíce turistů, kteří navštívili Harrachov, pocházelo z Prahy. Následovaly ostatní města ČSR s počtem 962 turistů a 3. největší počet má Německo 673 turistů. Z ostatních zemí je jen velmi malý počet turistů.

Doba pobytu hostů

počet dní	počet turistů
1 den	2416
2 – 3 dny	942
4 – 14 dní	1487
15 – 4 týdny	804
více jak 4 týdny	480

Tabulka 4 Doba pobytu hostů, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOkA Semily

Tabulka č. 4 zobrazuje, jak se turisté v Harrachově dlouho zdrželi. Nejčastější byly pouze jednodenní návštěvy, kdy se pravděpodobně jednalo o návštěvu určité památky, šlo tedy o jednodenní výlet. Další možností jednodenní návštěvy mohlo být konání nějaké akce např. Kongresové závody. Následoval pobyt 4 – 14 dní, kdy se pravděpodobně jednalo o léčebné pobyty v místních lázních. Nejméně turistů se zdrželo více jak 4 týdny.

Počet zařízení poskytujících ubytování

období	Počet hotelů, penzionů a domů pro hosty
po celý rok	15
během sezony	2

Tabulka 5 Počet zařízení poskytujících ubytování, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOkA Semily

V tabulce č. 5 je vidět počet zařízení, které v Harrachově poskytovaly ubytování. Šlo o penziony, hotely a domy pro hosty. Po celý rok poskytovalo ubytování 15 zařízení. Další 2 zařízení poskytovala ubytování pouze v sezoně, mimo sezonu byla zavřena. Mezi nejnavštěvovanější a nejvýznamnější hotely, které poskytovaly ubytování v meziválečném období, patřil např. hotel Koruna, hotel Bílý Hořec, nebo hotel Anenské lázně.

Počet postelí poskytovaných ubytovacími zařízeními

ubytovací zařízení	počet postelí
hotely, penziony, domy pro hosty	638
privátní domy	845
celkem	1483

Tabulka 6 Počet postelí poskytovaných ubytovacími zařízeními, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOkA Semily

Poslední tabulka č. 6 zmiňuje počet postelí, která poskytovala ubytovací zařízení. V hotelích, penzionech a domech pro hosty bylo k dispozici 638 postelí a v privátních domech bylo možné využít 845 postelí.

Součástí rozvoje turismu byl také vznik různých sportovních zařízení. Pro hosty bylo připraveno i mnoho dalších služeb kromě ubytování a stravování. V roce 1933 mohli hosté využít 12 automobilů, 1 koupaliště, 3 sportovní a tenisová hřiště a 2 drožky (Karton 6 – Archiv obce Harrachov, SOkA Semily). Rozvoj turismu je tedy patrný i podle těchto poskytovaných služeb.

8 Turismus po 2. světové válce do roku 1989

Tato kapitola je ze všech kapitol nejobsáhlejší, jelikož v tomto období docházelo k největším změnám v cestovním ruchu a začalo se s pořádáním mnoha aktivit a akcí spojených právě s rozvojem turismu. 2. světová válka měla velký dopad na cestovní ruch a turismus byl v této době utlumen. Po 2. světové válce se v cestovním ruchu negativně projevilo omezení cestování do zahraničí a cestování se orientovalo na socialistické země.

8.1 Rozvoj cestovního ruchu 1945 - 1962

Již v červnu 1945 se do Harrachova začali opět sjíždět první turisté a cestovní ruch se mohl pomalu začít rozvíjet (Kronika II, 1962:138). Byli to většinou turisté, kteří Harrachov navštěvovali už před druhou světovou válkou. Většina hotelů byla také do konce roku 1945 obsazena novými vedoucími – národními správci. Jenom hotel Bellevue nefungoval, protože tam ještě v roce 1945 byla ubytována posádka československé armády (Kronika II., 1962:138). Také budova hotelu Hubertus potřebovala opravit, jak uvnitř budovy, tak okolo ní. Provoz hotelu byl otevřen teprve v roce 1947 na Vánoce (Kronika II., 1962:138). Stejný zdroj uvádí, že v roce 1946 byla při místním národním výboru založena komise pro cestovní ruch. Předseda této komise byl Antonín Kučera, který zastupoval tuto komisi i na ONV (okresní národní výbor) v Jilemnici (Kronika II., 1962:139). Důležitou zmínkou je, že jedním z hlavních příjmů pro obec byly poplatky, plynoucí z lůžek pro hosty. Tyto poplatky ročně činily až 148 000 Kč (Kronika II., 1962:25). Součástí rozvoje cestovního ruchu byl také vznik nových budov pro rekreaci. Například budova německé školy v Harrachově byla po roce 1945 opravena, částečně přebudována a školní učebny se díky přepážkám změnily v malé pokojíky (Kronika I., 1959:55). Tak vznikla ubytovna pro pocestné. Další význam pro cestovní ruch měl také provoz hotelu Bellevue, který byl již zmíněn v souvislosti s ubytováním československé armády do roku 1945. Po roce 1945 byl přejmenován a začal sloužit k rekreaci pracujících občanů pod jménem Zupka (Kronika I., 1959:150). Zajímavou zmínkou v tomto období je také mlékárna. V roce 1946 byla zřízena prodejna mléka pro veřejné spotřebitele, protože produkce

mléka nestačila krýt spotřebu (Kronika II., 1962:43). Tento nedostatek se projevoval hlavně v sezonách, kdy bylo město plné hostů. V jedné sezoně bylo mléko prodáváno i v nynějším hotelu Praha číslo popisné 138, který tehdy ještě nebyl v provozu (Kronika II., 1962:43). V roce 1950 JZD rozhodlo o postavení družstevní prádelny, z důvodu nadměrného množství ložního prádla z hotelů a soukromých ubytovacích zařízení (Kronika II., 1962:46). Z této informace vyplývá potvrzení o velkém množství turistů v Harrachově. Prádlo se dováželo k vyprání do prádelen v Liberci a touto výstavbou tedy liberecké prádelny značně utrpěly. V tomto období začaly některé české závody na Mýtinách budovat vlastní rekreační střediska. Například Uničovské strojírny si opravily budovu bývalé kapličky a ČSAD vybudoval jednopatrové středisko z úplných ruin (Kronika II., 1962:76). Budovu bývalého hotelu (Elisabet – heim) dal MNV v Harrachově alespoň vyčistit a organizace RaJ (restaurace a jídelny) nechaly opravit střechu, aby do budovy nezatékalo (Kronika II., 1962:77). Na podzim roku 1962 bylo na Mýtinách vyměřeno několik parcel pro výstavbu rekreačních chat, především soukromníkům (Kronika II., 1962:77). Po roce 1948 se některé další závody z vnitrozemí začaly zajímat o zbylé neobsazené objekty v Harrachově. Z těchto objektů byla časem vybudována rekreační střediska. Součástí rozvoje turismu v Harrachově byl také vznik středisek pro letní sportovní aktivity. V letech 1950 – 1953 byla v Zákoutí vybudována plovárna, která byla využívána jak obyvateli města, tak návštěvníky (Kronika II., 1962:70). V tomto období vzniklo také fotbalové hřiště a tenisové hřiště bylo předěláno na dětský koutek. Později bylo vybudováno tenisové hřiště nové. Další součástí zvelebení města bylo zřízení několika parčíků. V celém prostoru parků byla připravena spousta laviček pro harrachovské hosty. V roce 1956 byl Harrachov jmenován rekreačním střediskem (Kronika II., 1962:163). Toto jmenování dokládá seznam lázeňských a rekreačních středisek v Úředním listě (Kronika II., 1962:163). V období mezi lety 1957 – 1959 byl Harrachov považován za největší rekreační středisko v západních Krkonoších, kde každoročně tisíce pracujících občanů trávilo v létě i v zimě svoji dovolenou (Kronika I., 1959:30). Díky záslužné práci všech občanů v čele s MNV byl Harrachov v roce 1957 v celostátní soutěži vyhodnocen jako nejlepší rekreační středisko v ČSR (důvodem byl také vzorný pořádek budov sloužících rekreační

péči ROH) a odměněn putovní standartou (Kronika I., 1959:22). V roce 1958 byl Harrachov opět první (Kronika II., 1962:97). Domy, které byly opuštěné a neobydlené, do své správy převzaly průmyslové závody z vnitrozemí. Díky zaměstnancům a finanční podpoře z podnikových fondů pracujících a závodních organizací ROH z nich byla vybudována pěkná závodní rekreační střediska. Pracující občané těchto závodů zde trávili volný čas a dovolenou. Takto se zachránilo několik budov v obci před úplnou zkázou. V roce 1957 sloužilo 12 popisných čísel ke stravovacím účelům (Kronika I., 1959:19). Později, v roce 1958 bylo v Anenském údolí postaveno několik rekreačních chat (Kronika I., 1959:23). Mezi lety 1960 – 1962 bylo také několik dalších rekreačních chat vybudováno v Zákoutí nad plovárnou u lesa a v Anenském údolí (Kronika II., 1962:78).

Obrázek 6 Anenské údolí, Zdroj: HARRACHOV392 (2007)

V roce 1958 byla započata výstavba autobusového nádraží (Kronika II., 1962:81). Tato výstavba napomohla k dalšímu rozvoji cestovního ruchu v Harrachově a to sice snadnějším způsobem dopravy turistů z okolních měst do Harrachova. Součástí cestovního ruchu byl také kulturní rozvoj. Místní osvětová beseda organizovala kulturní činnost v obci. V hotelu Krakonoš bylo umístěno

divadlo, kde se konala různá divadelní představení. Kulturu v Harrachově tvořilo také kino, které se nacházelo v bývalé tělocvičně. Kino disponovalo nově upraveným sálem a sklápěcími židlemi. Do roku 1958 patřila tato budova krajské správě kin v Liberci (Kronika I., 1959:38). Kromě těchto atributů byla kulturní činnost města jen nepatrná. Správa kin v Liberci nechtěla zapůjčit sál k pořádání jiných kulturních akcí kromě kina. Začátkem 60. let se v Harrachově objevuje nová forma cestovního ruchu. Jde o masovou rekreaci pracujících občanů (Rám, 2012:23). Dochází také k rozvoji chalupaření. Podle Ráma (2012:23) patřil mezi největší zařízení pro rekreaci ROH hotel Sklář a hotel Svornost.

8.1.1 Kancelář ČEDOK

Významným prvkem cestovního ruchu v Harrachově bylo zřízení kanceláře ČEDOKU (československá dopravní kancelář), která byla později přejmenována na CIS (cestovní informační služba), (Kronika II., 1962:139). Tato kancelář byla novodobým turistickým informačním centrem. V roce 1960 byla kancelář přemístěna do přístavku u Ducha hor (Kronika II., 1962:139). V kanceláři CISu mohli návštěvníci města získat příslušné informace a kancelář jim také zajišťovala noclehy a ubytování. V kanceláři mohli turisté zakoupit cestovní literaturu, pohledy i různé upomínkové předměty. Zajišťovaly se také zájezdy do blízkého okolí hlavně pro rekreanty ROH, dále pak zájezdy za kulturou v Liberci i výlety pro jednotlivé závody. V roce 1962 bylo uspořádáno těchto zájezdů 171 (Kronika II., 1962:139). V roce 1962 bylo v Harrachově ubytováno celkem 66 819 hostů, z toho 650 cizinců (Kronika II., 1962:139). 1. března roku 1961 došlo ke sčítání obyvatel, bytů a domů v celé České republice (Kronika II., 1962:161). V Harrachově se nacházelo k tomuto datu 84 rekreačních chat, 30 ubytoven a léčebných zařízení a 5 zařízení pro soukromou rekreaci (Kronika II., 1962:161). V červnu 1961 došlo k otevření hranic mezi Harrachovem a Polskem (Kronika II., 1962:139). Otevření hranic mělo umožnit CR v Krkonoších jak harrachovským, tak polským turistům. Oficiální zahájení se konalo 18. června 1961 v tělovýchovném středisku v Rýžovišti, kam přijeli delegáti obou stran v osobních autech (Kronika II., 1962:140). V tento den také přijely do Harrachova dva plné autobusy Poláků

(Kronika II., 1962:139). Přejechání hranice bylo povoleno po hřebenech Krkonoš a do Harrachova.

8.1.2 Sklářství

Za zmínku stojí 250té výročí od založení novosvětské sklárny, které probíhalo v roce 1962. Na tuto akci se sjelo mnoho hostů (Kronika II., 1962:163).

8.1.3 Lyžování

Po skončení 2. světové války byla činnost Lyžařského a turistického Bucharova klubu znovu obnovena. V roce 1945 vznikl závod, který měl v Čechách nejdelší tradici mezi všemi lyžařskými závody. Šlo o Pohár harrachovských skláren (Slavík, 2008:22). Harrachov od roku 1954 začíná znovu pořádat velké mezinárodní závody (Slavík, 2008:20). Šlo o Mezinárodní závody v klasickém lyžování, které se pořádaly každý rok a účastnilo se jich mnoho zahraničních reprezentantů ze Švédska, Norska, Finska, nebo Německa (Slavík, 2008:20). Toto období patřilo po závodnické stránce k nejúspěšnějším obdobím v celé historii. Mimo těchto závodů se pořádaly i závody místní. Na Silvestra a Nový rok se tradičně pořádal závod Pohár harrachovských skláren (Kronika I., 1959:31). První den byl závod štafet a druhý den závod ve skoku. Kromě mezinárodních lyžařských závodů se každý rok konaly také závody školní mládeže. Tyto závody školní mládeže byly velice oblíbené jak u místních občanů, tak u přítomných hostů. První závod asi na 50 metrů jely děti z mateřské školky (Kronika I., 1959:33). Potom jely stále vyšší třídy a tratě byly podle stáří také prodlužovány. Závody byly atrakcí pro hosty Harrachova a lákaly i mnoho nových návštěvníků.

8.2 Rozvoj cestovního ruchu 1963 - 1989

V Harrachově se na začátku února roku 1963 konala akce uvítání Krakonoše a přilákala do města cca 7000 návštěvníků (Kronika II., 1962:185). Byli to jednak místní hosté a ostatní hosté přijeli v 80 autobusech a 340 osobních automobilech (Kronika II., 1962:185). Akce začínala rejmem masek, dále měli návštěvníci možnost shlédnout skoky na velkém lyžařském můstku na Čertáku. Součástí kulturní činnosti v Harrachově bylo také pořádání večerů diapozitivů, které byly spojené

s výstavami místních obrazů. Tyto akce vyvolaly u občanů veliký zájem. Ve stejném roce Harrachov navštívilo asi 75 000 turistů (českých i cizích), nejvíce to byly autobusové výpravy (Kronika II., 1962:190). Turistů z Polska bylo 31 244, oproti českým turistům v Polsku, kterých bylo pouze 13 665 (Kronika II., 1962:190). Cestovní informační kancelář za tento rok zorganizovala 161 autobusových zájezdů, z tohoto počtu se uskutečnilo 120 zájezdů pro rekreanty ROH do Polska (Kronika II., 1962:190). V roce 1964 měla kancelář obrát 262 699 Kčs (Kronika II., 1962:223). Ve zdejších hotelích i v soukromí ubytovala celkem 2 528 osob (Kronika II., 1962:223). Některým hromadným výpravám kancelář zajistila ubytování v noclehárně kulturního domu v Jablonci nad Jizerou, v případě, že lůžková kapacita nestačila. Kancelář vypravila celkem 114 autobusových zájezdů převážně s rekreanty ROH do Polska (Kronika II., 1962:190). V roce 1964 přestoupilo československou hranici na celním přechodu do Harrachova 51 457 Poláků. Našich turistů přestoupilo 21 333 osob (Kronika II., 1962:190). Poláci do Harrachova nejezdili jen jako turisté, ale převážně na nákupy. Do turismu nepatří osoby, které jedou pouze na nákupy, ale v historických záznamech je to považováno za cestovní ruch. V roce 1966 přešlo z Harrachova do Polska přes celní úřad 70 000 osob a z Polska do Harrachova 155 000 osob (Kronika II., 1962:284). Zvyšoval se také zájem cizinců ze západní Evropy, ale převážná většina turistů pocházela z Německa. Cestovní informační služba v Harrachově zajistila během tohoto roku 107 autobusů pro zájezdy místních občanů, tak i pro zájezdy návštěvníků Harrachova (Kronika II., 1962:285). V zotavovných ROH bylo ubytováno v letní sezoně 20 turistů z Francie, 40 z Belgie, 40 z Holandska, 35 z Německé spolkové republiky, 40 z Anglie a 40 z Dánska (Kronika II., 1962:285). Z toho lze usuzovat, že Harrachov byl v tomto období zajímavý z hlediska rekreace pro poměrně velké množství evropských států. V tomto roce byl také opraven a uveden znovu do provozu hotel Krakonoš (Kronika II., 1962:260). O tuto budovu měla veliký zájem sklárna, ale tehdejší majitel ji ze svého vlastnictví neuvolnil. Později vznikla nová organizace Krkonošské hotely, která hotel Krakonoš a ostatní místní hotely začala spravovat sama. Kromě opravy Krakonoše došlo i k přestavbě hotelu Hubertus (Kronika II., 1962:261). Hubertus byl hojně vyhledáván cizinci z důvodu moderních prvků hotelu. Za zmínku stojí také lov zvěře, který do

Harrachova nalákal určité množství hostů. Byli to převážně zahraniční hosté. Významnou událostí v roce 1966 byl konaný Závod míru (Kronika II., 1962:278). Šlo o cyklistický závod, kterého se účastnily družstva z Alžíru, Anglie, Belgie, Dánska, Finska atd. a jel se na území Československé republiky, Polska a Německa. Trasa závodu byla rozdělena do 15 etap a měřila 2 342 km (Kronika II., 1962:278). 3. etapa vedla z Tanvaldu přes Harrachov do Hradce Králové. Tohoto závodu se zúčastnilo velké množství diváků. Mezi diváky patřili místní obyvatelé Harrachova, návštěvníci i rekreanti. Mezinárodní lyžařské závody a Pohár harrachovských skláren patřily mezi další důležité akce z hlediska cestovního ruchu, které se konaly tento rok. Typickou akcí pro toto období bylo opět tradiční vítání Krakonoše. Této události se zúčastnilo asi 4000 diváků (Kronika II., 1962:285). V roce 1967 byl opět pořádán tradiční lyžařský závod Pohár harrachovských skláren (Kronika II., 1962:312). V létě tohoto roku navštívil Harrachov Emil Zátopek, československý reprezentant v běhu, bývalý mnohonásobný světový rekordman a olympijský vítěz. Spolu s ním také město navštívila jeho manželka Dana Zátopková, také československá reprezentantka a olympijská vítězka v hodu oštěpem. Jako každý rok se tradičně konala akce příjezd Krakonoše, které se zúčastnilo mnoho diváků. Mezi diváky patřili také cizí návštěvníci. Cestovní informační služba zajistila v tomto roce 155 autobusů, čili o 48 autobusů více jak minulý rok, převážně šlo o tuzemské zájezdy. Součástí bylo také zařízení ubytování pro 1 086 osob (Kronika II., 1962:318). V roce 1969 se tradičně konalo již 69. mistrovství československé republiky v lyžování a znovu se konal tradiční příjezd Krakonoše, který přilákal tento rok asi 4000 diváků (Kronika II., 1962:347). V létě probíhal v Harrachově čilý cestovní ruch, díky mnoha cizincům. Cestovní kancelář vypravila během tohoto roku pro zájezdy našich občanů a rekreantů ROH 108 autobusů. Těchto zájezdů se zúčastnilo 4320 osob (Kronika II., 1962:348). V roce 1969 se konala Mezinárodní Krkonošská motocyklová soutěž (Kronika II., 1962:360). Tento závod byl počítán do soutěže o Mistrovství Evropy (Kronika II., 1962:360). Další zmínkou je konec střediskové správy zotavoven ROH, která skončila po letní sezoně. Cestovní kancelář uspořádala v tomto roce 65 tuzemských zájezdů a 1 zahraniční zájezd (Kronika II., 1962:363). Sezona byla oproti minulému roku výrazně slabší díky menší návštěvnosti zahraničních turistů. Několik let se

také komise cestovního ruchu a cestovní kancelář snažila vydat brožuru o Harrachovu a okolí, aby docházelo k větší propagaci Harrachova, bohužel k tomu nedošlo. V roce 1970 byl počet budov určených pro rekreaci (tedy hotely a ubytovny) poměrně vysoký. Jednalo se o 32 zařízení (Kronika II., 1962:379). V těchto letech se Harrachov stal významným obchodním střediskem v Krkonoších a zároveň se postupně měnil na středisko cestovního ruchu. Hlavním zdrojem příjmů a zaměstnanosti se stala zimní turistika, tím pádem se Harrachov změnil na sportovní centrum Krkonoš. V roce 1970 bylo nejvíce německých návštěvníků. Mezi významné hosty, kteří Harrachov v tomto roce navštívili, patřil místopředseda vlády ČSR Ing. Stanislav Rázl s manželkou herečkou Reginou Rázlovou, dále herec, malíř a spisovatel Miloš Nesvatba, nebo československá reprezentantka skokanka do vody Milena Duchková (Kronika III., 1981:85). Činnost kanceláře CIS převzala depositura Čedoku ve Vrchlabí. Provoz byl tedy omezen pouze na prodávání jízdenek a místenek autobusů do Prahy a poskytování informací místním návštěvníkům. V létě byla uspořádána výstava králíků, které předcházely táborák. Táboráku se zúčastnilo mnoho místních obyvatel a spousta hostů Harrachova. V roce 1973 se uskutečnilo jarní setkání turistů (Kronika III., 1981:101). Tohoto setkání se zúčastnilo celkem 304 osob. Šlo o místní obyvatele, turisty z Nové Paky, turisty ze Studence i turisty ze zahraničí, např. z Jugoslávie (Kronika III., 1981:101). Další konanou akcí byl příjezd Krakonoše s doprovodem masek. Český svaz turistů v tomto roce vydal orientační tabule-mapy Krkonoš i blízkého podhůří a umístil je v celém prostoru. V Harrachově jich bylo umístěno 6 (Kronika III., 1981:108). Roku 1975 se v hotelu Hubertus konala slavnostní schůze MNV (Kronika III., 1981:154). Jednalo se o převzetí čestné ceny Vládního výboru pro cestovní ruch za 1. místo, kterou Harrachov v roce 1974 získal v soutěži k zvelebení životního prostředí v obcích a místech pro cestovní ruch. Odměnou bylo dále 200 000 Kč (Kronika III., 1981:154). Od 1. dubna 1975 v Harrachově začal platit bezvízový styk s Finskem a od 1. srpna mohli do obce jezdit občané NDR pouze na občanský průkaz (Kronika III., 1981:171). Nejvíce bylo opět návštěvníků z NDR (Kronika III., 1981:171). Nejfrekventovanější byly svátky a prázdniny. V roce 1978 navštěvovali Harrachov převážně občané z NDR, Poláků

jezdilo jen málo (Kronika III., 1981:246) V tomto roce se opět konal příjezd Krakonoše.

8.2.1 Sklářství

Koncem roku 1970 došlo k dokončení hrubé stavby budovy pro sklářské muzeum a prodejny skla. Muzeum se budovalo z důvodu mnoha krásných a cenných výrobků, které byly skladovány v přeplněné místnosti ve sklárně, kde byly pro veřejnost nedostupné. Také výstavba prodejny skla měla svůj účel. Mnoho návštěvníků Harrachova si chtělo odvést nějakou památku a sklářský výrobek byl výborný nápad. V roce 1971 byla prodejna skla otevřena (Kronika III., 1981:62). Muzeum bylo pro turisty velice lákavé. V roce 1975 do muzea zavítalo 34776 osob a o rok později muzeum navštívilo o 271 osob více, tedy 35047 osob, z toho 8754 dětí (Kronika III., 1981:206). Nejvíce těchto návštěvníků pocházelo z československé republiky, z cizinců šlo převážně o němce z NDR. V roce 1977 bylo v muzeu 38225 osob (Kronika III., 1981:228). Největší návštěvnost probíhala o letních prázdninách. Roku 1978 počet návštěvníků opět vzrostl, muzeum navštívilo 40 737 osob (Kronika III., 1981:247). O rok později se počet návštěvníků snížil na 37533 osob (Kronika III., 1981:276). V roce 1980 muzeum navštívilo celkem 39474 osob (Kronika III., 1981:299).

8.2.2 Lyžování

Harrachov se stal díky výstavbě sportovního areálu pro lety na lyžích v roce 1978 celostátně známým sportovním střediskem (Rám, 2012:23). Důležitým mezníkem pro lyžování byl 7. březen 1980 (Slavík, 2008:32). V tento den začala vznikat historie letů na lyžích v Harrachově. Závodům přihlíželo 34 000 diváků celkem za 3 dny (Kronika III., 1981:276). V pátek 28. března přišlo 8000 diváků, v sobotu 20000 diváků a v neděli pouze 6000 diváků (Kronika III., 1981:276). Pořadatelé očekávali mnohem větší účast, ale z důvodu špatného počasí mnoho diváků nepřišlo. V ten samý rok se konala první akce Týden letů na lyžích. Jak uvádí Slavík (2001:32), roku 1983 se Harrachov stal poprvé pořadatelem Mistrovství světa v letech na lyžích. V souvislosti s touto událostí docházelo k rozšiřování lůžkových kapacit a začala se budovat nová ubytovací zařízení.

9 Novodobá historie turismu

Po sametové revoluci roku 1989 došlo k velkému rozvoji v cestovním ruchu díky politickým změnám, ekonomickým změnám a uvolnění hranic. Podmínky pro rozvoj cestovního ruchu se výrazně zlepšily. Dochází ke vzniku velkého počtu cestovních kanceláří.

Po roce 1989 se Harrachov stal nejvyhledávanější lyžařskou destinací v České republice. Na začátku 90. let 20. století dochází k rozmachu cestovního ruchu v Harrachově. Začínají se budovat další ubytovací zařízení a dochází k rozvoji zimních i letních aktivit. Vznikají nové restaurace, kavárny, penziony, hotely a další zařízení pro ubytování návštěvníků. Dále vznikají různé prodejny a půjčovny sportovních potřeb pro zimní i letní turistiku. Součástí tohoto rozvoje je budování cyklostezek, stezek pro pěší turistiku, vznik minigolfu a rozvoj adrenalinových sportů, poskytovaných vzniklými lanovými centry. Dochází také ke vzniku bobové dráhy, která je dlouhá cca 1000 metrů, nebo ke vzniku horolezecké stěny (bobovka.cz, 1997-2014). Součástí rozvoje cestovního ruchu je také rozvoj wellness. Mnoho ubytovacích zařízení začíná poskytovat různé wellness pobyty. Vznikají také bankomaty a směnárny. V současné době se v Harrachově nachází 242 ubytovacích zařízení, tedy 28 hotelů (nejnovější hotel Friuli), 57 penzionů, 45 soukromých ubytovacích zařízení, 1 kemp a 11 apartmánů (Harrachov.cz, 2015). Ve srovnání s rokem 1970, kdy byl počet ubytovacích zařízení 32, je vidět obrovský rozvoj turismu v Harrachově. Dle stejného zdroje se v obci nachází cca 100 stravovacích zařízení. Jde o klasické restaurace, cukrárny, kavárny a pizzerie. Mezi tyto zařízení patří např. nejnovější restaurace Terassa, nebo apres ski bar – Stone, který se nachází přímo u sjezdovky. Pro návštěvníky Harrachova je k dispozici také 8 půjčoven se zimní výbavou (Harrachov.cz, 2015). Pro turisty fungují 2 informační centra, kde je možné zakoupit pohledy, keramiku, knihy, nebo turistické průvodce. Nově vzniklou atrakcí pro turisty je také vyhlídkový vláček. Od roku 2003 je pro turisty otevřeno hornické muzeum (Harrachov.cz, 2015). K vidění jsou historické fotografie, ukázka minerálů fluoritových ložisek, nástroje nebo pomůcky při těžbě. Nově vybudovaná je včelí

naučná stezka hraběte Jana Harracha. Při procházce této stezky se návštěvníci dozvědí o životě včel, mohou si prohlédnout úly a seznámí se s krkonošskou květenou. Návštěvnost Harrachova je v současné době značná. Podle poskytnutých informací prostřednictvím emailové korespondence s turistickým informačním centrem Harrachov za rok 2015 navštívilo 20 249 českých turistů a 13 165 zahraničních turistů, celkem 33 414 turistů. Za rok 2016 v zimní sezoně (leden – březen) Harrachov navštívilo 4 291 českých turistů a 4 006 zahraničních turistů, celkem 8 297 turistů. Oproti meziválečnému období je nárůst turistů obrovský, největší počet turistů v tomto období byl 8246.

9.1 Sklářství

Podle Flouska (2007:468) došlo roku 1993 k privatizaci a majitelem se stal vyučený sklář a právník JUDr. František Novosad. Roku 2001 začal majitel stavět minipivovar, který mu pomohl překlenout těžké období útoků z 11. září roku 2001, které způsobily propad v celém sklářském průmyslu (Sklarnaharrachov.cz, 2016). Toto období vyvrcholilo celosvětovou krizí. V současné době je součástí sklárny a minipivovaru také hotel, pivní lázně a muzeum, jehož sbírka byla prohlášena za Kulturní památku České republiky. Muzeum mapuje 300 let historie sklárny a nachází se v něm cca 5000 exponátů (Harrachov.cz, 2015). Tento komplex je velkou atrakcí jak pro domácí, tak i zahraniční turisty. Ve sklárně se pořádají různé prohlídky, kde je možné vidět, jak se sklo vyrábí.

9.2 Lyžování

Roku 1993 konalo Mistrovství světa juniorů v klasickém lyžování (Info.Harrachov.cz, 2016). Jak uvádí Slavík (2008:22) roku 1995 se konal 50. ročník posledního závodu Pohár harrachovských skláren. Byli pozváni všichni vítězové každého závodu. Od této doby se díky špatným zimám a nabitému kalendáři skokanských akcí závod nekonal. V současné době je lyžování výrazným turistickým prvkem. Významnou akcí, která proběhla v roce 2014, bylo Mistrovství světa v letech na lyžích. Šlo o největší sportovní akci Harrachova, která se konala na mamutím můstku (Harrachov-info.cz, 1997-2016). Pro rok 2016 Harrachov opět kandiduje na Mistrovství světa v letech na lyžích. Nyní je pro návštěvníky

k dispozici 11 lanových drah a vleků. 1 lanová dráha funguje celoročně, ostatní lanovky fungují jenom v zimní sezoně. Pro děti jsou k dispozici 3 dětské vleky (Harrachov.cz, 2015). Většina návštěvníků jezdí do Harrachova právě za účelem lyžování.

10 Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za cíl zpracovat informace o historii turismu Harrachova od jeho počátků až do současnosti z historických publikací a utvořit ucelený text o postupném vzniku cestovního ruchu. Důležité pro tuto práci bylo také vymezit nejdůležitější události, které utvářely cestovní ruch ve městě. Historie Harrachova byla velmi bohatá, převážně na informace z poválečného období do roku 1989. Nejméně informací bylo získáno pro kapitolu před 1. světovou válkou. Tato kapitola je z důvodu nedostatku dochovaných informací krátká. Ostatní kapitoly jsou díky dochovaným publikacím bohaté na informace o historii cestovního ruchu. Podařilo se tedy zpracovat ucelený text o historii turismu ve městě.

10.1 Závěrečné shrnutí historie cestovního ruchu v Harrachově

Za počátky cestovního ruchu v Harrachově se dá označit přelom 18. a 19. století, kdy místní lidé nechávali přenocovat turisty ve svých obydlích. Cestovní ruch se začal rozvíjet ve 2. polovině 19. století. V tomto období bylo pro Harrachov velice významné lázeňství, díky kterému přijíždělo do města velké množství hostů. Do počátků cestovního ruchu bylo také zařazeno lyžování, které mělo veliký dopad na turismus ve všech časových periodách. O období turismu před 1. světovou válkou není známo mnoho informací. Významným milníkem v této periodě byla výstavba ozubnicové železnice, která měla velký dopad na rozvoj cestovního ruchu. Díky této železnici měli turisté snadnější přístup do Harrachova. Součástí této kapitoly bylo také lyžování, které se začalo rozvíjet v podobě pořádání lyžařských a sánkařských závodů. Docházelo také ke vzniku prvních lyžařských klubů. Sportovní činnost byla za 1. světové války pozastavena. V meziválečném období se Harrachov stal významným lázeňským střediskem. Byl také propagován různými publikacemi a do města se sjíždělo mnoho turistů. Později lázeňství ustupovalo do pozadí díky rozvoji zimních sportů. V tomto období je opět důležité lyžování. Významným milníkem v tomto sportu byly Kongresové závody, které se konaly k příležitosti VII. Kongresu Mezinárodní lyžařské federace v Praze. Tato akce přilákala do města obrovské množství turistů. Jak už bylo zmíněno,

nejobsáhlejší kapitolou je turismus po 2. světové válce do roku 1989. Po skončení 2. světové války se turismus opět začal rozvíjet. Vznikla komise pro cestovní ruch. Dochází také k rozvoji lyžování. Začaly se pořádat nové lyžařské akce, např. Pohár harrachovských skláren, nebo velké mezinárodní závody. Součástí rozvoje byla také výstavba rekreačních středisek. České závody si v Harrachově začaly budovat vlastní rekreační střediska, nebo přestavovaly zchátralé a opuštěné budovy. Začala se také budovat střediska pro letní sportovní aktivity, tedy fotbalové a tenisové hřiště, či plovárna. Významným obdobím pro Harrachov byl rok 1956, kdy bylo město jmenováno rekreačním střediskem. O rok později byl Harrachov vyhlášen jako nejlepší rekreační středisko v ČSR. Za významný prvek cestovního ruchu v tomto období je považováno zřízení kanceláře ČEDOK, která byla později přejmenována na CIS. Tato kancelář byla novodobým turistickým informačním centrem. Mezi další významné události, které se konaly každoročně, patřil příjezd Krakonoše. Tato událost se koná dodnes. Na tuto akci se pokaždé sjíždělo mnoho návštěvníků. Po sametové revoluci roku 1989 začal Harrachov patřit mezi nejvýznamnější lyžařské destinace v České republice. Na začátku 90. let dochází k rozmachu cestovního ruchu. Začínají se stavět nová ubytovací zařízení, nové restaurace, kavárny apod. V současné době Harrachov patří k nejvýznamnějším lyžařským destinacím. Díky atraktivitám cestovního ruchu může být významnou turistickou destinací i v budoucnosti.

11 Seznam použité literatury

- [1] FLOUSEK, Jiří. *Krkonoše: příroda, historie, život*. 1. vydání. Praha: Baset, 2007. strany 435 – 571, ISBN 978-80-7340-104-7
- [2] HROCH, Miroslav. *Úvod do studia dějepisu*. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. 228 str.
- [3] CHOVANEC, Felix. *Stručný přehled vývoje lyžařství*. 2. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971. 39. str
- [4] JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. strany 18 – 19, ISBN: 978-80-247-3247-3
- [5] LOKVENC, Theodor. *Toulky krkonošskou minulostí*. 1. vydání. Hradec Králové: Kruh, 1978. strany 16 - 184
- [6] MARTIN, Karel. *Kronika I. města Harrachov*. SOkA Semily, 1959. strany 1 - 295
- [7] MARTIN, Karel. *Kronika II. města Harrachov*. SOkA Semily, 1962. strany 1 - 391
- [8] MARTIN, Karel. *Kronika III. města Harrachov*. SOkA Semily, 1981. strany 1 - 300
- [9] SLAVÍK, Stanislav. *Harrachov na dobových pohlednicích*. 1. vydání. Jilemnice: Gentiana, 2001. strany 2 – 64, ISBN 978-80-86527-03-1
- [10] SLAVÍK, Stanislav. *Sto let lyžování v Harrachově 1908 – 2008 = 100 Jahre Skisport in Harrachov*. 1. vydání. Jilemnice: Gentiana, 2008. strany 5 – 58, ISBN 978-80-86527-21-5
- [11] *Karton 6 – dotazníky*. Archiv obce Harrachov. SOkA Semily,
- [12] URBANCOVÁ, Jana a SVATOŇOVÁ, Jana. *Sklárna Harrachov 1712 – 1987: 275 let harrachovské sklárny*. 1. vydání. Nový Bor: Crystalex, 1987. strany 1 - 4
- [13] ZELENKA, Josef a PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. strany 45 – 89, ISBN 80-239-0152-4
- [14] ZELENKA, Josef a PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2012. 578 str. ISBN 978-80-7201-880-2

12 Seznam internetových zdrojů

- [1] *Počet obyvatel Harrachova – mesto.harrachov.cz* [online]. 2011, [2016-01-21]. Dostupné z WWW: <http://mesto.harrachov.cz/>
- [2] *Historie Krkonoš – ceskehory.cz* [online]. © 1999-2016, [2016-01-21]. Dostupné z WWW: <http://www.ceskehory.cz/krkonose/historie.html>
- [3] *Historie klubu českých turistů – kct.cz* [online]. © 2011-2016, [2016-01-21]. Dostupné z WWW: <http://www.kct.cz/cms/historie-kct>
- [4] *Historie Harrachova – mistopisy.cz* [online]. 2009, [2016-01-21]. Dostupné z WWW: http://www.mistopisy.cz/historie_harrachov_9797.html
- [5] RÁM, Jakub. *Proměny prostorové struktury lyžařského střediska Harrachov v Krkonoších po roce 1989*. [pdf] Olomouc: Katedra geografie, PřF, UP v Olomouci. 2012, [2016-01-21]. Dostupné z WWW: http://www.geography.upol.cz/soubory/studium/bp/2012-rg/2012_Ram.pdf
- [6] Jaromír Čelakovský – *dejinyasoucasnost.cz* [online]. 2005, [2016-01-21]. Dostupné z WWW: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2005/10/jaromir-celakovsky-moje-zapisky-1871-1914/>
- [7] *Resort Sklář – resortsklar.cz* [online]. 2016, [2016-01-21]. Dostupné z WWW: <http://www.resortsklar.cz/cz/hotel/>
- [8] *Čertova hora – ceskehory.cz* [online]. © 1999-2016, [2016-01-21]. Dostupné z WWW: <http://certova-hora.ceskehory.cz/>
- [9] *Historie Harrachova – harrachov.cz* [online]. 2016, [2016-01-21]. Dostupné z WWW: <http://www.harrachov.cz/historie.asp>
- [10] *Historie trati – zubacka.cz* [online]. 2005, [2016-01-21]. Dostupné z WWW: http://www.zubacka.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=22:historie-trati&catid=3:o-trati&Itemid=29
- [11] *Metoda historického výzkumu – digilib.phil.muni.cz* [online]. 2016, [2016-01-21]. Dostupné z WWW: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/131202/Books_2010_2019_066-2014-1_5.pdf?sequence=1

- [12] *Charakteristika a význam cestovního ruchu – czechtourism.cz* [online]. © 2005 -2016, [2016-02-03]. Dostupné z WWW: <http://old.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>
- [13] *Význam cestovního ruchu - is.mendelu.cz* [online]. 2016, [2016-02-03]. Dostupné z WWW: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=2664
- [14] *Vývoj cestovního ruchu v českých zemích – ekonomie-otazky.studentske.cz* [online]. ©2016, [2016-02-03]. Dostupné z WWW: <http://ekonomie-otazky.studentske.cz/2010/04/57-vyvoj-cestovniho-ruchu-v-ceskych.html>
- [15] *Historie sklárny – sklarnaharrachov.cz* [online]. 2016, [2016-03-07]. Dostupné z WWW: www.sklarnaharrachov.cz/sklarna/historie/
- [16] *Bobová dráha – bobovka.cz* [online]. ©1997 – 2014, [2016-03-07]. Dostupné z WWW: <http://www.bobovka.cz/?callmen=harrachovbobovka>
- [17] *Obecné informace – harrachov.cz* [online]. 2015, [2016-03-14]. Dostupné z WWW: <http://www.harrachov.cz/mesto/doku/Harrachov.pdf>
- [18] *Historie lyžování – info.harrachov.cz* [online]. 2016, [2016-03-14]. Dostupné z WWW: <http://info.harrachov.cz/historie-lyzovani/>
- [19] *Hospodářská krize – dejepis.com* [online]. © 1997-2016, [2016-03-14]. Dostupné z WWW: <http://www.dejepis.com/ucebnice/svetova-hospodarska-krize/>
- [20] *Mistrovství v letech na lyžích – harrachov.info.cz* [online]. © 1997-2016, [2016-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.harrachov-info.cz/cz/aktuality/udalosti/mistrovstvi-sveta-v-letech-na-lyzich-harrachov-13-16-3-2014-305.html>
- [21] *Měnová politika v období protektorátu – historie.cnb.cz* [online]. © 1997-2016, [2016-03-14]. Dostupné z WWW: http://www.historie.cnb.cz/cs/menova_politika/3_menova_politika_v_obdobi_oku_pace/2_menova_politika_v_obdobi_protektoratu/
- [22] *Historie sklářství – harrachov.cz* [online]. 2016, [2016-03-14]. Dostupné

- z WWW: <http://www.harrachov.cz/historie-sklarstvi.asp>
- [23] Lázně Harrachov – harrachov.cz [online]. 2006, [2016-03-14]. Dostupné z WWW: <http://www.harrachov.cz/clanky-detail.asp?NewsID=332>
- [24] Harrachov – skiregion.cz [online]. 2015, [2016-03-14]. Dostupné z WWW: <http://www.skiregion.cz/cs/harrachov.html>
- [25] Historie rudných dolů v Harrachově – hornicke-muzeum.eu [online]. 2016, [2016-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.hornicke-muzeum.eu/cs/historie.html>
- [26] Historie sklárny - harrachov.info.cz [online]. © 2007-2016, [2016-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.harrachov-info.cz/cz/harrachov/historie/>
- [27] Historie ozubnicové dráhy – harrachov.cz [online]. 2016, [2016-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.harrachov.cz/historie.asp>
- [28] BŮŽKOVÁ, K. <tic@harrachov.cz>. 2016-04-22. Statistika návštěvnosti TIC. [Email adresátce Kateřině Ornstové. <katrina007@centrum.cz>].

Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled historických událostí.....	15
Tabulka 2 Počet turistů za jednotlivé roky	22
Tabulka 3 Návštěvnost Harrachova 1933.....	26
Tabulka 4 Doba pobytu hostů.....	27
Tabulka 5 Počet zařízení poskytujících ubytování	27
Tabulka 6 Počet postelí poskytovaných ubytovacími zařízeními.....	28

Seznam obrázků

Obrázek 1. Novosvětská sklárna (2007).....	13
Zdroj: http://www.harrachov392.cz/gallery/main.php?g2_itemId=293 . Staženo dne: 14. 3. 2016	
Obrázek 2 Hotel Krakonoš – hotel v 1. polovině 20. století (2007)	18
Zdroj: http://www.harrachov392.cz/gallery/main.php?g2_itemId=410 . Staženo dne: 14. 3. 2016	
Obrázek 3 Hotel Kotrba (dnešní Duha), (2007).....	18
Zdroj: http://www.harrachov392.cz/gallery/main.php?g2_itemId=320 . Staženo dne: 14. 3. 2016	
Obrázek 4 Letovisko Harrachov (2014)	19
Zdroj: http://www.fotohistorie.cz/Liberecky/Semily/Harrachov/Default.aspx . Staženo dne: 14. 3. 2016	
Obrázek 5 Hotel Bellevue (2007)	23
Zdroj: http://www.harrachov392.cz/gallery/main.php?g2_itemId=467 . Staženo dne: 14. 3. 2016	
Obrázek 6 Anenské údolí (2007)	31
Zdroj: http://www.harrachov392.cz/gallery/main.php?g2_itemId=557 . Staženo dne: 14. 3. 2016	

Přílohy

1) Příloha č. 1 Rozvoj turismu v roce 1920

Návštěvnost 1920	
destinace	počet turistů
ČSR	1951
Německo	322
Vídeň	9
Anglie	3
celkem	2285
Doba pobytu hostů	
počet dní	počet turistů
1 den	2042
2 – 3 dny	6
4 – 14 dní	64
15 – 4 týdny	165
více jak 4 týdny	8
Počet zařízení poskytujících ubytování	
období	Počet hotelů, penzionů a domů pro hosty
po celý rok	11
během sezony	-
Počet postelí poskytovaných ubytovacími zařízeními	
ubytovací zařízení	počet postelí
hotely, penziony, domy pro hosty	258
privátní domy	211
celkem	469

Tab. 7 Rozvoj turismu v roce 1920, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

2) Příloha č. 2 Rozvoj turismu v roce 1921

Návštěvnost 1921	
počet turistů	3047
Doba pobytu hostů	
počet dní	počet turistů
1 den	2753
2 – 3 dny	8
4 – 14 dní	145
15 – 4 týdny	116
více jak 4 týdny	25

Tab. 8 Rozvoj turismu v roce 1921, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

3) Příloha č. 3 Rozvoj turismu v roce 1922

Návštěvnost 1922	
počet turistů	1212
Doba pobytu hostů	
počet dní	počet turistů
1 den	895
2 – 3 dny	22
4 – 14 dní	136
15 – 4 týdny	114
více jak 4 týdny	45

Tab. 9 Rozvoj turismu v roce 1922, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

4) Příloha č. 4 Rozvoj turismu v roce 1923

Návštěvnost 1923	
počet turistů	1842
Doba pobytu hostů	
počet dní	počet turistů
1 den	1522
2 – 3 dny	16
4 – 14 dní	197
15 – 4 týdny	76
více jak 4 týdny	31

Tab. 10 Rozvoj turismu v roce 1923, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

5) Příloha č. 5 Rozvoj turismu v roce 1924

Návštěvnost 1924	
počet turistů	2915
Doba pobytu hostů	
počet dní	počet turistů
1 den	2596
2 – 3 dny	12
4 – 14 dní	152
15 – 4 týdny	126
více jak 4 týdny	29

Tab. 11 Rozvoj turismu v roce 1924, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

6) Příloha č. 6 Rozvoj turismu v roce 1925

Návštěvnost 1925	
počet turistů	3218
Doba pobytu hostů	
počet dní	počet turistů
1 den	2503
2 – 3 dny	10
4 – 14 dní	359
15 – 4 týdny	221
více jak 4 týdny	125

Tab. 12 Rozvoj turismu v roce 1925, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

7) Příloha č. 7 Rozvoj turismu v roce 1927

Návštěvnost 1927	
počet turistů	3722
Doba pobytu hostů	
počet dní	počet turistů
1 den	2388
2 – 3 dny	22
4 – 14 dní	620
15 – 4 týdny	513
více jak 4 týdny	179

Tab. 13 Rozvoj turismu v roce 1927, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

8) Příloha č. 8 Rozvoj turismu v roce 1928

Návštěvnost 1928	
destinace	počet turistů
Praha	3012
další města ČSR	2640
Jugoslávie	26
Polsko	4
Rusko	2
Německo	1442
Rakousko	32
Francie	4
celkem (bez studentů)	7162
Doba pobytu hostů	
počet dní	počet turistů
1 den	3657
2 – 3 dny	171
4 – 14 dní	2118
15 – 4 týdny	951
více jak 4 týdny	265

Tab. 14 Rozvoj turismu v roce 1928, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

9) Příloha č. 9 Rozvoj turismu v roce 1929

Návštěvnost 1929	
destinace	počet turistů
Praha	2624
další města ČSR	1397
Jugoslávie	17
Německo	2116
Rakousko	21
Francie	2
zbývající země Evropy	1
severní Amerika	5
celkem (bez studentů)	6183
Doba pobytu hostů	
počet dní	počet turistů
1 den	2089
2 – 3 dny	1199
4 – 14 dní	1491
15 – 4 týdny	1041
více jak 4 týdny	363
Počet zařízení poskytujících ubytování	
období	Počet hotelů, penzionů a domů pro hosty
po celý rok	10
během sezony	2
Počet postelí poskytovaných ubytovacími zařízeními	
ubytovací zařízení	počet postelí
hotely, penziony, domy pro hosty	550
privátní domy	320
celkem	820

Tab. 15 Rozvoj turismu v roce 1929, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

10) Příloha č. 10 Rozvoj turismu v roce 1932

Návštěvnost 1932	
destinace	počet turistů
Praha	4128
další města ČSR	1972
Polsko	5
Německo	2132
Rakousko	4
Francie	3
Anglie	2
celkem (bez studentů)	8246
Doba pobytu hostů	
počet dní	počet turistů
1 den	2812
2 – 3 dny	1206
4 – 14 dní	2978
15 – 4 týdny	965
více jak 4 týdny	345
Počet zařízení poskytujících ubytování	
období	Počet hotelů, penzionů a domů pro hosty
po celý rok	15
během sezony	1
Počet postelí poskytovaných ubytovacími zařízeními	
ubytovací zařízení	počet postelí
hotely, penziony, domy pro hosty	609
privátní domy	702
celkem	1311

Tab. 16 Rozvoj turismu v roce 1932, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

11) Příloha č. 11 Rozvoj turismu v roce 1934

Návštěvnost 1934	
destinace	počet turistů
Praha	6036
další města ČSR	1789
Německo	341
Rakousko	24
Anglie	6
celkem	8216
Doba pobytu hostů	
počet dní	počet turistů
1 den	3011
2 – 3 dny	843
4 – 14 dní	2678
15 – 4 týdny	981
více jak 4 týdny	703
Počet zařízení poskytujících ubytování	
období	Počet hotelů, penzionů a domů pro hosty
po celý rok	20
během sezony	1
Počet postelí poskytovaných ubytovacími zařízeními	
ubytovací zařízení	počet postelí
hotely, penziony, domy pro hosty	682
privátní domy	856
celkem	1538

Tab. 17 Rozvoj turismu v roce 1934, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

12) Příloha č. 12 Rozvoj turismu v roce 1936

Návštěvnost 1936	
stálí hosté	1137
ČSR	1045
z ciziny	92
přechodní návštěvníci	147
ČSR	142
z ciziny	5
celkem	1284

Tab. 18 Rozvoj turismu v roce 1936, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

Hotely v roce 1936	
Hotel	tržba (červenec)
Annabad	401.20 Kč
Bellevue	1492.20 Kč
Berggeist	445.60 Kč
Erlebach	676 Kč
Haney	262.20 Kč
Herčík	441Kč
Kotrba	187.20 Kč
Krohe	92.80 Kč
Mummelfall	330 Kč
Rubezahl	268.20 Kč
Sport	193.80 Kč
Waldesfrieden	308.80 Kč
Zienecker	268.80 Kč
Pension Muller	251.20 Kč
celkem	5619 Kč

Tab. 19 Hotely v roce 1936, Zdroj: Vlastní zpracování dle Karton 6 – dotazníky, Archiv obce Harrachov, SOKA Semily

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Akademický rok: 2015/2016

Studijní program: Ekonomika a management
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Management cestovního ruchu - německý jazyk
(mcr-p-n)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Ornstová Kateřina	Havlíčková 128, Nový Bydžov	I1301175

TÉMA ČESKY:

Historie turismu Harrachov

TÉMA ANGLICKY:

History of tourism Harrachov

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Pavlína Chaloupská, Ph.D. - KRCR

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cíl - Zpracování historie turismu v časových etapách

Osnova

- 1) úvod
- 2) metodika
- 3) charakteristika turismu
- 4) obecná historie Harrachova/Krkonoš
- 5) počátky cestovního ruchu v Harrachově
- 6) turismus před 1. světovou válkou
- 7) turismus v meziválečném období
- 8) turismus po 2. světové válce do roku 1989
- 9) novodobá historie turismu
- 10) závěr

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- Sklárna Harrachov 1712-1987 : 275 let harrachovské sklárny / text Jana Urbancová a Jana Svatoňová, Nový Bor: Crystalex, 1987
- Sto let lyžování v Harrachově 1908 - 2008 = 100 Jahre Skisport in Harrachov / Stanislav Slavík, Jilemnice: Gentiana, 2008
- Harrachov na dobových pohlednicích / Stanislav Slavík, Jilemnice: Gentiana, 2001
- Krkonoše: příroda, historie, život / Jiří Flousek

viz. předměty GCR, TCR

Podpis studenta:

Datum:

14.10.2015

Podpis vedoucího práce:

Datum:

14.10.2015